

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาทางจริยธรรมและความชอบธรรมในการรายงานข่าวเชิงสืบสวน “รายงานแปซิฟิก” สามารถสรุปผลการวิจัย ดำเนินการอภิปรายผล และเสนอข้อเสนอแนะที่ได้รับจากงานวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

จากการศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

ส่วนแรก วิเคราะห์เนื้อหาของรายการรายงานแปซิฟิก ทั้ง 10 ตอน ที่รายงานข่าวกรณีของยันตระว่ามีลักษณะที่หมิ่นเหม่ต่อปัญหาทางจริยธรรมอย่างไรบ้าง

ส่วนที่สอง คือการศึกษาความเห็นของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องโดยตรงและกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงทั้ง 6 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา กลุ่มนักสื่อสารมวลชน กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มนักการเมือง เพื่อหาเกณฑ์หรือเหตุผลที่ทั้ง 6 กลุ่มนำมาสร้างความชอบธรรมในทุกขั้นตอนของการรายงานข่าวเชิงสืบสวนเมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ทางจริยธรรม

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นหนึ่งในทีมงานรายงานแปซิฟิก จึงเข้าไปสังเกตการณ์การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมในการทำงานของทีมงานทุกขั้นตอน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการทำงานของทีมงาน เช่น ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซงจากฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ และปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ผลิต เช่น ปัจจัยด้านการแข่งขันทางธุรกิจ ซึ่งจะนำมาสรุปในตอนท้ายของงานวิจัยด้วย

ในการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย จะสรุปไปที่ละส่วน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 31 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้

ปัญหาการสนอง สิทธิที่จะรู้	ขั้นตอน			ประเด็นวินิจฉัย	ความเห็นพ้อง	
	เลือกประเด็น	เจาะข่าว	รายงาน		กลุ่มที่เห็นด้วย	กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย
1. รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระวจี (1) ออกอากาศวันที่ 5 กพ. 2537	✓			ความเหมาะสมในการ เลือกประเด็นนำเสนอ	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักสื่อสารมวลชน 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง 5.ผู้ตรวจฯ	1.ผู้ถูกกล่าวหา
2. รายงานแปซิฟิก ตอน ตามรอยจาริกยัน ตระในต่างแดน (1) ออกอากาศวันที่ 7 มค. 2538		✓		การเดินทางไปเจาะข่าว ยังสถานที่เกิดเหตุจริง	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักสื่อสารมวลชน 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง 5.ผู้ตรวจฯ 6.ผู้ถูกกล่าวหา	-
3. รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระวจี (1) ออกอากาศวันที่ 5 ก.พ. 2537			✓	การเปิดโอกาสให้ผู้ถูก กล่าวหาชี้แจงทางโทร ทัศน์	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักสื่อสารมวลชน 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง 5.ผู้ตรวจฯ 6.ผู้ถูกกล่าวหา	-

ตารางที่ 31 (ต่อ) แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาการสนองสิทธิที่จะรัฐ

ปัญหาการสนอง สิทธิที่จะรัฐ	ขั้นตอน			ประเด็นวินิจฉัย	ความเห็นพ้อง	
	เลือกประเด็น	เจาะข่าว	รายงาน		กลุ่มที่เห็นด้วย	กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย
4. รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระวจี (2) ออกอากาศวันที่ 2 เม.ย. 2537			✓	การนำเสนอข้อมูลจาก ฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่ จะกระทบต่อสถาบัน ศาสนา	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักสื่อสารมวลชน 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง	1.กลุ่มผู้ตรวจฯ 2.ผู้ถูกกล่าวหา
5. รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระ คุษฎี หยุดไม่เป็น เย็นไม่ได้ ออกอากาศวันที่ 20 ส.ค. 2537			✓	การให้ความเป็นธรรม ต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย	1.ผู้ผลิตรายการ 2.ผู้ตรวจฯ (5) 3.นักสื่อสารมวลชน 4.นักวิชาการ 5.นักการเมือง	1.ผู้ถูกกล่าวหา 2.กลุ่มผู้ตรวจฯ (9)
6. รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระลิจิต (1) ออกอากาศวันที่ 12 ก.พ. 2537			✓	ความละเอียดและความ ลึกของการนำเสนอ ข้อมูลทางโทรทัศน์	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักการเมือง 3.นักสื่อสารมวลชน 4.นักวิชาการ 5.ผู้ตรวจฯ (5)	1.ผู้ถูกกล่าวหา
7. รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระลิจิต (2) ไม่ได้ออกอากาศ			✓	การชี้ความถูก-ผิดของผู้ ถูกกล่าวหา	1.ผู้ผลิตรายการ * 2.นักการเมือง * ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด	1.ผู้ถูกกล่าวหา 2.ผู้ตรวจฯ 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง 5.นักสื่อสารมวลชน

สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหาในเนื้อหาการรายงานแปซิฟิก

1. ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้

จากผลการวิจัยที่แสดงในตารางที่ 31 แสดงถึงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย ความเห็นพ้อง ในปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ พบว่า รายงานแปซิฟิก ตอนที่กลุ่มคนส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในเชิงจริยธรรม ในแง่ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้มากที่สุด คือ ตอนยันตรະลิขิต ๒ ประเด็น การชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา ปรากฏว่ามีคนถึง 5 กลุ่มจาก 6 กลุ่ม ที่เห็นว่ารายงานแปซิฟิกทำไม่ถูกต้อง โดยเกณฑ์ที่คนส่วนใหญ่นำมาใช้เป็นเหตุผล คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน ,ความเป็นกลางในการรายงานข่าว และสื่อมวลชนไม่มีหน้าที่พิพากษาตัดสิน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มคนส่วนใหญ่เห็นว่า แม้สื่อมวลชนมีหน้าที่สำคัญคือการรายงานข่าว แต่สื่อมวลชนต้องไม่พิพากษาตัดสิน และต้องแสดงความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด โดยเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ใช้วิจารณญาณตัดสิน

ส่วนกลุ่มผู้ผลิตรายการและนักการเมืองเพียงคนเดียวที่เลือกชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหาเพียงกลุ่มเดียว อธิบายได้ด้วย Potter Box ว่า การที่สื่อมวลชนตัดสินใจสรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหา เนื่องจากได้พิจารณาค่านิยมที่ว่า ความผิดชัดเจนสามารถสรุปได้ ผนวกเข้ากับหลักการที่สื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานไปตามข้อเท็จจริง ถ้าไม่รายงานเท่ากับเป็นการปกปิดข้อมูล ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเลือกที่จะภักดีต่อสาธารณะ ตัดสินใจรายงานข่าวโดยการชี้ความถูก-ผิดของผู้ถูกกล่าวหา

การเลือกกระทำของผู้ผลิตรายการ อธิบายได้ด้วยแนวคิดของคานท์ เป็นการตัดสินเชิงจริยธรรมที่เน้นหน้าที่ ผลจากการกระทำของผู้ผลิตรายการ คือ การชี้ความผิด-ถูกของผู้ถูกกล่าวหา ไม่ได้เป็นคำตอบว่าการกระทำของผู้ผลิตรายการถูกต้องหรือไม่ แต่การกระทำที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับว่าผู้ผลิตรายการได้ปฏิบัติตามหน้าที่หรือไม่ กรณีนี้การชี้ความถูก-ผิดของผู้ผลิตรายการ ถือเป็นการทำงานที่ของสื่อมวลชนในการรายงานข่าว

ส่วนอีก 5 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา ผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ นักวิชาการ นักการเมือง และนักสื่อสารมวลชน ที่เลือกไม่สรุปความผิดของผู้ถูกกล่าวหา พิจารณาจากค่านิยมในสังคมที่ว่า น่าจะให้ผู้ชมเป็นผู้ใช้วิจารณญาณตัดสิน ผนวกกับหลักการสื่อมวลชนต้องมีความเป็นกลางในการรายงานข่าว จึงเลือกที่จะภักดีต่อผู้ถูกกล่าวหา (กรณีนี้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นพระสงฆ์อยู่ในสมณเพศ ยังไม่มีการตัดสินความผิดจากศาลสงฆ์หรือศาลโลก)

ถ้าจะวิเคราะห์ถึงการตัดสินใจของกลุ่มต่างๆ กลุ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ตัดสินภายใต้กรอบของระเบียบวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2521 กรอบที่นำมาพิจารณาก็คือ ข้อ 16 (3) ไม่เป็นการแสดงที่ลบหลู่ เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ และ (5) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ

กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา การให้เหตุผลในปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้มีแนวโน้มเป็นการตัดสินใจโดยใช้หลักการเกี่ยวกับอัตตา (Egoism) โดยการให้เหตุผลอธิบายการกระทำจะคำนึงผลที่ดีที่สุดที่จะเกิดขึ้นกับฝ่ายของตนเอง

ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ กลุ่มนักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนักการเมือง ตัดสินในกรณีนี้จากหลักการสื่อสารมวลชน ที่ทุกกลุ่มทราบคือ ความเป็นกลางในการรายงานข่าว เป็นการพิจารณาตัดสินโดยมีค่านิยมและสถานการณ์เป็นตัวแปรประกอบการตัดสินใจ

รายงานแปซิฟิก ตอนที่ปัญหาในเชิงจริยธรรม ในแง่ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ รองลงมาคือ ตอน ยันตระวจี 2 ประเด็นการนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่จะกระทบต่อสถาบันศาสนา ปรากฏว่ามีคน 2 กลุ่ม จาก 6 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา และกลุ่มผู้ตรวจฯ ที่เห็นว่ารายงานแปซิฟิกทำไม่ถูกต้อง โดยเกณฑ์ที่คนทั้ง 2 กลุ่มนำมาใช้เป็นเหตุผล คือ หลักฐานไม่ชัดเจนพอที่จะสรุปความผิด , ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อศาสนา และการนำเสนอข้อมูลฝ่ายผู้กล่าวหาฝ่ายเดียวเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้เสียหายย่อมไม่ต้องการให้มีการเสนอข่าวพาดพิงในทางที่เสื่อมเสีย เหตุผลของผู้ถูกกล่าวหาจึงมีลักษณะสะท้อนตัวตนของผู้เสียหายมาก อธิบายได้จากหลักการเกี่ยวกับอัตตา ของไอน์แรนด์ที่ว่า การตัดสินใจเลือกกระทำของเขาต้องก่อให้เกิดผลดีที่สุดแก่ตนเอง ส่วนกลุ่มผู้ตรวจฯพิจารณารายการวินิจฉัยภายใต้กรอบของระเบียบวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2521

ขณะที่คนส่วนใหญ่คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจ(5) นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักการเมือง ให้ความสำคัญกับการสนองสิทธิที่จะรู้จึงวินิจฉัยสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลจากฝ่ายผู้กล่าวหาที่หมิ่นเหม่จะกระทบต่อสถาบันศาสนา

จากตารางที่ 31 จะพบว่า รายงานแปซิฟิกตอนตามรอยจาริกยันตระวจีในต่างแดน 1 ในขั้นตอนการเจาะข่าว ประเด็น การเดินทางไปเจาะข่าวยังสถานที่จริง และ ตอนยันตระวจี 1 ขั้นตอนการรายงานข่าว ประเด็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงทางโทรทัศน์ เป็น 2 ตอนที่ทั้ง 6

กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าไม่มีปัญหาในเรื่องการสนองสิทธิที่จะรู้ สามารถอธิบายได้ว่า ทั้ง 2 ตอนเปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาซึ่งอยู่ในฐานะผู้เสียหายได้มีโอกาสชี้แจงตามข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความรู้ดีกว่าไม่ตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำหรือเสียเปรียบ จึงมีความเห็นพ้องกับคนส่วนใหญ่ จากผลการศึกษาที่ออกมาจะพบว่าไม่บ่อยนักที่ผู้ผลิตรายการ และผู้ถูกกล่าวหาจะมีความเห็นพ้องต้องกัน กรณีในการตัดสินปัญหาสนองสิทธิที่จะรู้ที่ทั้ง 6 กลุ่มใช้วินิจฉัยตรงกันคือ การให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา และความเป็นกลางในการรายงานข่าว ในนัยยะนี้คือ ความเป็นกลางในเชิงคณิตศาสตร์ คือให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหา และผู้กล่าวหาได้ชี้แจงในเวลาเท่าๆกัน สรุปได้ว่าความเป็นกลางในเชิงคณิตศาสตร์มีความจำเป็นในช่วงของการเปิดประเด็นข่าว เพราะผู้ชมยังไม่เห็นความต่อเนื่อง และภาพรวมของการรายงานข่าว การสร้างดุลยภาพให้กับการเสนอข่าวแต่ละครั้งจึงมีความจำเป็น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว

ปัญหาความเป็นกลาง ในการรายงานข่าว	ขั้นตอน			ประเด็นวินิจฉัย	ความเห็นพ้อง	
	เลือกประเด็น	เจาะข่าว	รายงาน		กลุ่มที่เห็นด้วย	กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย
1. รายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริก ยันตระในต่างแดน (2) ออกอากาศวันที่ 28 ม.ค. 2538			✓	ความเหมาะสมในการที่ ผู้ถูกกล่าวหาพยายามวิง แวนกับผู้ผลิต/ผู้ตรวจฯ ก่อนรายการออกอากาศ	1.ผู้ถูกกล่าวหา 2.ผู้ตรวจฯ 3.นักสื่อสารมวลชน 4.นักวิชาการ 5.นักการเมือง	1.ผู้ผลิตรายการ
2. รายงานแปซิฟิก ตอน คำสารภาพของ จันทิมา ออกอากาศวันที่ 4 ก.พ. 2538			✓	ความเป็นกลางในการ รายงานข่าว	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักวิชาการ 3.นักสื่อสารมวลชน 4.ผู้ตรวจฯ 5.นักการเมือง	1.ผู้ถูกกล่าวหา
3. รายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริก ยันตระในต่างแดน (3) 18 ก.พ. 2538			✓	การจำลองเหตุการณ์ : การนำเสนอข้อเท็จจริงที่ หมิ่นเหม่ต่อการชี้นำ ประเด็น	1.ผู้ตรวจฯ 2.ผู้ถูกกล่าวหา * 3.ผู้ผลิต	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักการเมือง 3.นักวิชาการ 4.นักสื่อสารมวลชน

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ศูนย์วิทยุกระจายเสียง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว

จากตารางที่ 32 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว รายงานแปซิฟิก ตอนที่กลุ่มคนส่วนใหญ่เห็นว่า มีปัญหาในเชิงจริยธรรมในแง่ความเป็นกลางในการรายงานข่าวมากที่สุด คือ ตอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดน 3 ประเด็น การจำลองเหตุการณ์ : การนำเสนอข้อเท็จจริงที่หมิ่นเหม่ต่อการชี้นำประเด็น ปรากฏว่ามีคน 2 กลุ่ม จาก 6 กลุ่ม เห็นว่ารายงานแปซิฟิกมีปัญหาในแง่การชี้นำ โดยเกณฑ์ที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ คือ ผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ และผู้ถูกกล่าวหาใช่เป็นเหตุผล คือ รูปแบบการใช้กล้องแทนสายตาคณคมีลักษณะชี้นำ มีการหาหลักฐานมาเชื่อมโยงให้ดูน่าเชื่อถือ ไม่น่าใจเจตนาในการนำเสนอของผู้ผลิตรายการ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ทั้งผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ และผู้ถูกกล่าวหา ต่างก็เป็นห่วงผลกระทบภายหลังจากที่รายการออกอากาศไปแล้ว โดยเน้นที่รูปแบบการนำเสนอเป็นพิเศษ ว่าต้องไม่มีลักษณะการชี้นำ

กลุ่มผู้ตรวจฯ พิจารณาภายใต้กรอบของระเบียบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2521 ซึ่งมีข้อห้ามเชิงปฏิเสธที่เคร่งครัดต่อสถาบันศาสนา การจำลองเหตุการณ์ในรายงานแปซิฟิกแม้จะไม่มีตัวละครแสดงแทน แต่ผู้ตรวจฯก็ยังคงว่าจะมีการเขียนข่าวแบบนาฏกรรม (Dramatic News) โดยแสดงทัศนนะว่า ผู้ผลิตรายการหาหลักฐานเชื่อมโยงให้ดูน่าเชื่อถือ

ส่วนกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา ไม่ต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารไม่ว่าด้วยการนำเสนอแบบใด เนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้เสียหายเสื่อมเสียชื่อเสียง เห็นได้จากเหตุผลที่ผู้ถูกกล่าวหาใช่ เช่น ไม่น่าใจในเจตนาการนำเสนอของผู้ผลิตว่ามีเจตนาบริสุทธิ์ หรือจงใจให้ร้ายผู้เสียหาย

ขณะที่ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ผู้ผลิตรายการ ยอมรับว่าการจำลองเหตุการณ์มีส่วนชี้นำอารมณ์ แต่ไม่ได้เกิดจากการบิดเบือนด้วยดนตรีหรือภาพ เป็นวิธีการนำเสนออย่างหนึ่งที่ทำให้คนดูประทับใจเหมือนกับอยู่ในเหตุการณ์จริง แต่การเขียนข่าวจะต้องเขียนจากข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการตัดสิน ไขข้อมูลที่มีอยู่บอกเล่ากับผู้ชม

สำหรับกลุ่มคนส่วนใหญ่อีก 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการ นักการเมือง นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชน เห็นว่าการจำลองเหตุการณ์ไม่มีลักษณะการชี้นำ โดยเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้ใช่เป็นเหตุผลคือ ให้ผู้ชมเป็นผู้วิจารณ์ตัดสิน ในการนำเสนอต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงด้วย โดยมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือ ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะ ทำให้ภาพ-เรื่องราวของบุคคลคนนั้นกรณีนี้คือ ยันตระ เป็นที่สนใจของสาธารณะชน การใช้ชีวิตประจำ

วันบางเรื่องสามารถนำมาเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจำลองเหตุการณ์ได้ โดยไม่ต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลสาธารณะ

จากตารางที่ 32 จะพบว่ามียางานแปซิฟิกอีกตอนที่มีปัญหา ในแง่การที่ผู้ผลิตรายการเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่มีความเห็นแตกต่างกับคนส่วนใหญ่ คือ ตอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดน 2 ประเด็นความเหมาะสมในการที่ผู้ถูกกล่าวหาพยายามวิงวอนกับผู้ผลิตรายการและผู้ตรวจฯ ก่อนรายการจะออกอากาศ ปรากฏว่า มีคน 5 กลุ่มจาก 6 กลุ่มเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะแสดงออกเมื่อรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยเกณฑ์ที่คนเหล่านี้คือ ผู้ตรวจฯ นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนักการเมือง (ยกเว้นผู้ถูกกล่าวหา) นำมาใช้เป็นเหตุผลคือ การใช้สิทธิปกป้องตนเองของผู้ถูกกล่าวหา การเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหาต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย ยกเว้น (ผู้ผลิต-ผู้ถูกกล่าวหา) เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะแสดงออกเพื่อปกป้องตนเอง โดยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิอยู่แล้ว คือ กฎหมายหมิ่นประมาท

ส่วนผู้ถูกกล่าวหา ในฐานะผู้เสียหายให้เหตุผลที่แตกต่างกับกลุ่มคนส่วนใหญ่ คือ การให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา เสรีภาพในการแสดงออก โดยมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือ สื่อมวลชนไม่มีจรรยาบรรณ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้เสียหายไม่ต้องการให้สื่อมวลชนเสนอข่าวที่สร้างความเสียหายให้กับผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาสร้างความชอบธรรมให้กับการวิงวอนของตนเองโดยทำให้เห็นว่า มาตรการควบคุมตนเองของสื่อมวลชน(Self-Censor) คือ จรรยาบรรณที่เกิดจากสำนึกของสื่อ ในแง่ของความเป็นกลาง ขาดพร่องไป ผู้เสียหายจึงต้องใช้มาตรการควบคุมโดยสาธารณะ คือ การควบคุมโดยปัจเจกชน แสดงปฏิกิริยาต่อสื่อโดยย้อนกลับไปทางสื่อมวลชนและผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

ปฏิกิริยาของฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาที่สะท้อนกลับไปยังสื่อมวลชน และผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์มีผลในทางปฏิบัติระดับหนึ่ง คือ การสั่งระงับการออกอากาศรายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดน ตอนที่ 2 ไปอีกหนึ่งสัปดาห์ จนกระทั่งจะมีการตกลงกันของผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจฯ และผู้ถูกกล่าวหาได้

การสั่งระงับรายการในตอนนี้ เป็นเหตุผลให้ผู้ผลิตรายการวินิจฉัยในประเด็นนี้แตกต่างจากกลุ่มคนส่วนใหญ่ โดยผู้ผลิตรายการให้เหตุผลว่า กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเคลื่อนไหวแสดงความไม่พอใจเกินขอบเขตเสรีภาพ เป็นการก้าวก่ายหน้าที่ของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ อธิบายโดย Potter Box ได้ว่า ผู้ผลิตรายการยึดหลักการที่สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร โดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลหรือความกดดันจากกลุ่มใด การเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหาผ่านไปทางผู้

ตรวจเป็นการกีดกันทางอ้อมต่อผู้ผลิตรายการ ทำให้รายการถูกระงับไม่ได้ ออกอากาศตามกำหนดเวลาเดิม ทำให้ประชาชนถูกปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร

อย่างไรก็ตามปฏิกริยาที่ตามมาจากสื่อมวลชนอื่น ที่แสดงความไม่พอใจกับบทบาทของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ในแง่การปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร แสดงให้เห็นการควบคุมโดยสาธารณชนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การควบคุมจากกมติมหาชน ทำให้ในที่สุดรายการในตอนนี้อาจได้ออกอากาศ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ปัญหาการละเมิด สิทธิส่วนบุคคล	ขั้นตอน			ประเด็นวินิจฉัย	ความเห็นพ้อง	
	เลือกประเด็น	เจาะข่าว	รายงาน		กลุ่มที่เห็นด้วย	กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย
1. รายงานแปซิฟิก ตอนสัมภาษณ์พิเศษ ยันตราจากสุญญาตา รามลิขิต 27 ส.ค. 2537		✓		ความเหมาะสมในการตั้ง คำถามที่หมิ่นหมิ่นต่อการ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	1.ผู้ผลิตรายการ 2.ผู้ตรวจฯ (5) 3.นักสื่อสารมวลชน 4.นักวิชาการ	1.ผู้ถูกกล่าวหา * 2.นักสื่อสารมวลชน 3.นักวิชาการ 4.ผู้ตรวจฯ (9)
2. รายงานแปซิฟิก ตอน คำสารภาพของ จันทิมา ออกอากาศวันที่ 4 ก.พ. 2538		✓		ความเหมาะสมในการตั้ง คำถามที่เป็นเรื่องส่วน บุคคลอย่างละเอียด	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักสื่อสารมวลชน 3.นักการเมือง	1.ผู้ถูกกล่าวหา 2.ผู้ตรวจฯ 3.นักวิชาการ * 4.นักสื่อสารมวลชน

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

จากตารางที่ 33 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล รายงานแปซิฟิก ตอนที่กลุ่มคนส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในเชิงจริยธรรมในแง่การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คือ ตอนคำสารภาพของจันทิมา ประเด็น ความเหมาะสมในการตั้งคำถามที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลอย่างละเอียด โดยปรากฏว่ามีคน 3 กลุ่มและนักสื่อสารมวลชนบางคน จากทั้งหมด 6 กลุ่ม ที่เห็นว่า รายงานแปซิฟิกทำไม่ถูกต้อง โดยเกณฑ์ที่คนส่วนใหญ่นำมาเป็นเหตุผลคือ ต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคล , ค่านิยมเรื่องเพศของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่ควรแสดงออก , ผลกระทบในด้านลบต่อศาสนา ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มผู้ตรวจฯ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา นักวิชาการและคุณสุทธิชัย หยุน วินิจฉัยว่า การตั้งคำถามเจาะลึกลงไปในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องลับที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยการถาม-ตอบ เมื่อพิสูจน์ไม่ได้การนำเสนอก็จะมีผลกระทบด้านลบต่อศาสนามากกว่าผลดี

ประเด็นเรื่องการแสดงออกเรื่องเพศที่นักวิชาการที่เป็นผู้หญิงขึ้นมาเป็นประเด็นสะท้อนให้เห็นค่านิยมเรื่องเพศของผู้หญิงในสังคมไทย การเปิดเผยความสัมพันธ์กับพระยันตระของนางจันทิมา มายะรังษี ถูกคนกลุ่มนี้มองว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรที่จะแสดงออก เพราะสังคมไทยไม่เอื้ออำนวยให้ผู้หญิงแสดงออกเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศเผยแพร่ผ่านสาธารณะ

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าคำถามของผู้ผลิตรายการไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สามารถอธิบายได้ว่า 3 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน และนักการเมืองวินิจฉัยว่า เป็นการยินยอมของนางจันทิมาที่ต้องการเปิดเผยการมีความสัมพันธ์กับยันตระผ่านทางสื่อมวลชน และคู่กรณีที่นางจันทิมาพาดพิงเป็นบุคคลสาธารณะที่สาธารณชนมีความสนใจได้โดยชอบธรรม และผู้เสียหายก็มีกฎหมายคุ้มครองอยู่แล้วหากเกิดกรณีหมิ่นประมาท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน

ปัญหาความรับผิดชอบ ต่อสังคมของสื่อมวลชน	ขั้นตอน			ประเด็นวินิจฉัย	ความเห็นพ้อง	
	เลือกประเด็น	เจาะข่าว	รายงาน		กลุ่มที่เห็นด้วย	กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย
1. รายงานแปซิฟิก ตอน คำสารภาพของ จันทิมา 4 ก.พ. 2538		✓		ความเหมาะสมในการ นำเสนอที่อาจมีผลกระท ทบต่อสวัสดิภาพของ แหล่งข่าว	1. ผู้ผลิตรายการ 2. นักวิชาการ 3. นักสื่อสารมวลชน 4. ผู้ตรวจฯ (5)	1. กลุ่มผู้ตรวจฯ (9) 2. ผู้ถูกกล่าวหา
2. รายงานแปซิฟิก ตอน ยันตระวีจี (2) จันทิมา 2 เม.ย. 2537			✓	การนำเสนอพฤติกรรมที่ ไม่เหมาะสมของผู้ถูก กล่าวหา	1. ผู้ผลิตรายการ 2. นักสื่อสารมวลชน 3. นักการเมือง	1. ผู้ตรวจฯ 2. ผู้ถูกกล่าวหา 3. นักวิชาการ
3. รายงานแปซิฟิก ตอน คำสารภาพของ จันทิมา ออกอากาศวันที่ 4 ก.พ. 2538			✓	ผลกระทบจากการนำ เสนอของสื่อมวลชนต่อ เด็ก	1. ผู้ผลิตรายการ 2. ผู้ตรวจฯ 3. นักสื่อสารมวลชน 4. นักวิชาการ 5. นักการเมือง	1. ผู้ถูกกล่าวหา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ปัญหาความรับผิดชอบต่องานของสื่อมวลชน

จากตารางที่ 34 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัยและความเห็นพ้องในปัญหาความรับผิดชอบต่องานของสื่อมวลชน พบว่า รายงานแปซิฟิก ตอนที่คนส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในเชิงจริยธรรมในแง่ความรับผิดชอบต่องานของสื่อมวลชนมากที่สุด คือ **ตอนยันตระวจี 2** ประเด็นการนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหา ปรากฏว่า มีคน 2 กลุ่มและนักวิชาการบางคน จากทั้งหมด 6 กลุ่ม เห็นว่า รายงานแปซิฟิกทำไม่ถูกต้อง โดยเกณฑ์ที่คนเหล่านี้ใช้เป็นเหตุผลคือ เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้อยู่ในสมณเพศ , ผลกระทบด้านลบต่อศาสนา ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา และนักวิชาการบางคนเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา ด้วยการเปิดสภงเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมของผู้อยู่ในสมณเพศ จึงเลือกที่จะไม่นำเสนอโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดกับศาสนามากกว่า

แม้ว่าการแสดงเหตุผลโดยภาพรวมของทั้ง 3 กลุ่มจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่ถ้าวิเคราะห์ ถึงแนวคิดของแต่ละกลุ่มจะมีคำอธิบายที่แตกต่างกัน

การให้เหตุผลของกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา โดยเฉพาะเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือไม่แน่ใจว่าผู้ผลิตมีเจตนาช่วยผู้ถูกกล่าวหาแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม สะท้อนให้เห็นการให้เหตุผลโดยคำนึงถึงหลักอัตตา (Egoism) คือจะคำนึงผลที่ดีที่สุดที่จะเกิดขึ้นกับตนเองมากกว่าผลกระทบที่จะเกิดต่อศาสนา ผู้ถูกกล่าวหาพยายามสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของฝ่ายตนมากที่สุด

ส่วนกลุ่มผู้ตรวจฯ เป็นการพิจารณาตามกรอบของระเบียบวิญญูโทษทัศน์ ปี 2521 ในข้อ 16(3) ไม่เป็นการแสดงที่สบลู่ เหยียดหยาม หรือนำความเลื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ กรณีนี้เป็นภาพพระสงฆ์ลกจิ๋ว ผู้ตรวจวินิจฉัยว่าเป็นภาพที่ไม่ควรเผยแพร่ออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์

นักวิชาการที่มองในเชิงผลกระทบด้านลบต่อศาสนา อธิบายได้ด้วยแนวคิดประโยชน์นิยม ของ Mill ที่คำนึงถึงประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้เสื่อมศรัทธาต่อพุทธศาสนา

ส่วนกลุ่มผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน และนักการเมือง คัดสินปัญหานี้โดยหลักการที่เน้นหน้าที่ตามแนวคิดของคานท์ โดยทั้ง 3 กลุ่มวินิจฉัยว่า สื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบต่องาน จะต้องทำหน้าที่รายงานข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น การไม่รายงานข่าวถือเป็นความผิดเป็นการปกปิดข้อมูลข่าวสาร โดยไม่มีเหตุผลใดนำมาสร้างความชอบธรรมให้กับการไม่รายงานข่าวนั้นได้

ถึงแม้พฤติกรรมของผู้ถูกกล่าวหาจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ที่อยู่ในสมณเพศ แต่ก็จะต้องรายงานไปตามข้อเท็จจริง เพราะทั้ง 3 กลุ่มเชื่อในวิจารณ์ญาณของผู้ชมว่า สามารถวินิจฉัยได้ว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือผิด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาทางศีลธรรม

ปัญหาศีลธรรม	ขั้นตอน			ประเด็นวินิจฉัย	ความเห็นพ้อง	
	เลือกประเด็น	เจาะข่าว	รายงาน		กลุ่มที่เห็นด้วย	กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย
1. รายงานแปซิฟิก ตอนคำสารภาพของ จันทิมา ออกอากาศวันที่ 4 ก.พ. 2538		✓		ความเสี่ยงต่อการละเมิด ข้อตกลงที่ให้กับแหล่ง ข่าว	1.ผู้ถูกกล่าวหา 2.นักวิชาการ * 3.นักสื่อสารมวลชน	1.ผู้ผลิตรายการ 2.ผู้ตรวจฯ 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง 5.นักสื่อสารมวลชน

* ไม่เห็นพ้องกันทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ปัญหาทางศีลธรรม

จากตารางที่ 35 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาทางศีลธรรมพบว่า รายงานแปซิฟิก ตอนที่ปัญหาเชิงจริยธรรม ในแง่ปัญหาทางศีลธรรม คือ ตอนคำสารภาพของจันทิมา ประเด็น ความเสี่ยงต่อการละเมิดข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าว โดยปรากฏว่ามีคน 3 กลุ่มจาก 6 กลุ่ม เห็นว่า รายงานแปซิฟิกทำไม่ถูกต้อง โดยเกณฑ์ที่กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชน(สุทธิชัย) นำมาใช้เป็นเหตุผล คือ สัญญาว่าจะตีความได้ว่าห้ามการเผยแพร่ทุกรูปแบบ , การรักษาข้อตกลงที่ให้กับแหล่งข่าวเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า คนกลุ่มนี้ยึดถือการรักษากฎศีลธรรม ในเรื่อง “การรักษาสัญญา” โดยเคร่งครัด ตรงกับแนวคิดของค่านิยมหลักการว่า “กฎทางศีลธรรม” เป็นกฎที่ไร้ข้อยกเว้นที่จะไม่ปฏิบัติตาม สัญญาคือสิ่งที่ต้องปฏิบัติ บุคคลไม่สามารถยกเลิกสัญญาได้ไม่ว่าจะมีเหตุผลที่ชอบธรรมเพียงใด

แต่กรณีนี้อาจมีข้อยกเว้นกับกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา กลุ่มนี้อาจไม่ได้เคร่งครัดกับกฎศีลธรรม ในแง่การรักษาสัญญามากนัก หากพวกเขาไม่ตกอยู่ในฐานะผู้เสียหาย หลักการที่สามารถนำมาอธิบายคนกลุ่มนี้ได้ชัดเจน คือ หลักการเกี่ยวกับอัตตา (Egoism) พวกเขาอาจจะไม่ได้คำนึงถึงสัญญาที่คุณสมเกียรติ ออนวิลล ตกลงกับนางจันทิมา มากเท่ากับการจะทำอะไรก็ได้ไม่ให้นางจันทิมาเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างตนกับยันตระ ซึ่งถ้าเปิดเผยไปแล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ถูกกล่าวหา มากกว่า

ส่วนอีก 4 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจฯ นักวิชาการ นักการเมือง และนักสื่อสารมวลชน เห็นว่าการกระทำของรายงานแปซิฟิกไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสัญญา โดยเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้นำมาเป็นเหตุผล คือ ไม่ได้มีการเผยแพร่เทป , ถ้าผู้ผลิตรายการอธิบายการกระทำได้ก็สามารถยอมรับได้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดของ เกิร์ต และเดนิ เอเลียต ที่อธิบายว่า หลักการทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องรักษา แต่หากจะละเมิดต้องสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตนเองได้ กรณีนี้ทั้ง 4 กลุ่มวินิจฉัยว่าเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมของผู้ผลิต คือ ไม่ได้มีการเผยแพร่เทป และแหล่งข่าวอนุญาตให้เปิดเผยเนื้อหาบางส่วนในเทปได้ สามารถยอมรับได้

ตารางที่ 36 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง

ปัญหาความขัดแย้ง ความแทรกแซง	ขั้นตอน			ประเด็นวินิจฉัย	ความเห็นพ้อง	
	เลือก ประเด็น	เจาะข่าว	รายงาน		กลุ่มที่เห็นด้วย	กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย
1. รายงานแปซิฟิก ตอนยันตระลิจิต (2) ไม่ได้ออกอากาศ			✓	ความเหมาะสมในการสั่ง ระงับการออกอากาศของ ผู้ตรวจพิจารณารายการ โทรทัศน์	1.กลุ่มผู้ตรวจฯ 2.ผู้ถูกกล่าวหา	1.ผู้ผลิตรายการ 2.นักสื่อสารมวลชน 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง
2. รายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริก ยันตระในต่างแดน (1) ออกอากาศวันที่ 7 ม.ค. 2538			✓	ความเหมาะสมในการ แก้ไขรายการตามคำแนะนำ ผู้ตรวจฯ	1.กลุ่มผู้ตรวจฯ 2.ผู้ถูกกล่าวหา 3.นักสื่อสารมวลชน 4.นักวิชาการ 5.นักการเมือง	1.ผู้ผลิตรายการ
3. รายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริก ยันตระในต่างแดน (2) 28 ม.ค. 2538			✓	ความเหมาะสมในการ ชะลอการออกอากาศ ของฝ่ายตรวจพิจารณา รายการโทรทัศน์	1.ผู้ผลิตรายการ 2.ผู้ตรวจ (5) 3.ผู้ถูกกล่าวหา 4.นักวิชาการ	1.นักสื่อสารมวลชน 2.นักการเมือง
4. รายงานแปซิฟิก ตอนตามรอยจาริก ยันตระในต่างแดน(2) ออกอากาศวันที่ 28 ม.ค. 2538			✓	ความเหมาะสมในการสั่ง ระงับการเผยแพร่ภาพ ถ่ายผู้ถูกกล่าวหาของ คณะผู้ตรวจฯ	1.ผู้ถูกกล่าวหา 2.ผู้ตรวจฯ (9)	1.ผู้ผลิตรายการ 2.ผู้ตรวจ (5) 3.นักวิชาการ 4.นักการเมือง 5.นักสื่อสารมวลชน

6. ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง

จากตารางที่ 36 แสดงขั้นตอน ประเด็นวินิจฉัย และความเห็นพ้องในปัญหาความขัดแย้งการแทรกแซง พบว่า รายงานแปซิฟิก ตอนที่คนส่วนใหญ่เห็นว่ามีความขัดแย้ง-การแทรกแซงมากที่สุด คือ **ตอนยันตระลิขิต 2** ทำให้รายการตอนนี้ไม่ได้ออกอากาศ ปรากฏว่ามีคนถึง 4 กลุ่มจาก 6 กลุ่ม ที่เห็นว่าผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ทำไม่ถูกต้อง โดยเกณฑ์ที่ ผู้ผลิตรายการ นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ และนักการเมืองใช้เป็นเหตุผลคือ การไม่นำเสนอเป็นการปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร , ผู้ชมมีวิจารณ์ญาติคดีสิน , ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งอธิบายได้ว่า ทั้ง 4 กลุ่มให้ความสำคัญกับการสนองสิทธิที่จะรู้ สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องรายงานข่าวการไม่รายงานข่าวเป็นการปกปิดข้อมูล ทั้ง 4 กลุ่มเชื่อในความสามารถของผู้ชมที่จะมีวิจารณ์ญาติคดีสินได้

แนวคิดของทั้ง 4 กลุ่มนี้อธิบายได้ด้วยแนวคิดของคานท์ โดยหลักการเน้นที่หน้าที่ สื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานข่าว การกระทำจะผิดหรือถูกไม่ได้ดูที่ผลกระทบที่เกิดขึ้น แต่ต้องดูว่า สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่หรือไม่ กรณีนี้คือ การรายงานข่าวการละเมิดลิขสิทธิ์บทประพันธ์ของยันตระ การรายงานข่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อศาสนาในแง่ความเชื่อมั่นศรัทธา แต่ทั้ง 4 กลุ่มเห็นว่า หน้าที่ของสื่อมวลชนคือต้องรายงานข่าวไปตามข้อเท็จจริง

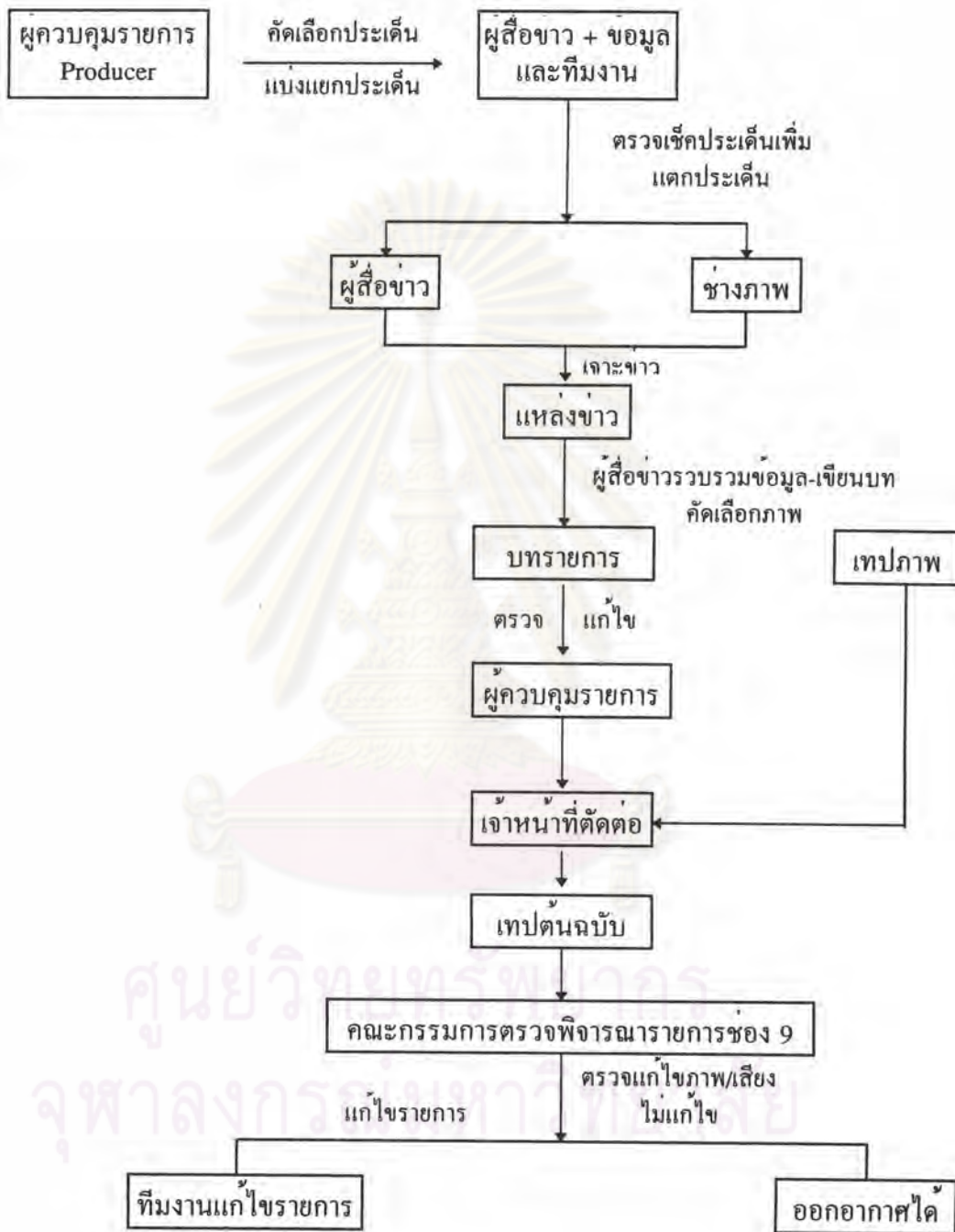
ส่วนกรอบของผู้ตรวจ ยังคงเป็นระเบียบว่าด้วยวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2521 น่าสังเกตว่า การทำหน้าที่ในช่วงแรกของผู้ตรวจฯ จะเข้มงวดตามกรอบมาก แต่ในระยะหลังเมื่อข้อมูลกระจัดจางมากขึ้นว่ายันตระมีความผิดจริง การตรวจพิจารณาก็จะลดความเข้มงวดลง เห็นได้หลังจากตอนคำสารภาพจันทิมา เป็นต้นไป ไม่ว่าจะเป็นตอน ตามรอยจาริกยันตระ3-4 ไปจนถึงรายงานแปซิฟิก ตอนสลีปรักทะเลใต้ 1-4 ที่ผ่านการพิจารณาของผู้ตรวจโดยไม่มีปัญหาต้องแก้ไข

สำหรับผู้ถูกกล่าวหา ไม่ต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารที่จะเกิดผลเสียต่อฝ่ายตน อธิบายได้ด้วยหลักการเกี่ยวกับอรรถา การกระทำใดก็ตามจะถูกตองก็ต่อเมื่อก่อให้เกิดผลดีกับตนเองมากที่สุด

หลังจากทราบผลการวิเคราะห์ปัญหาทางจริยธรรมที่มีความหมิ่นเหม่ในเชิงจริยมากที่สุด ในรายการแต่ละตอนแล้ว ก็จะวิเคราะห์ถึงขั้นตอนการผลิตโดยนำทฤษฎีผู้กรองสารมาอธิบาย ขั้นตอนเลือกประเด็น ขั้นตอนการเจาะข่าว ขั้นตอนการรายงานข่าว รวมทั้งขั้นตอนการตรวจพิจารณารายการ โทรทัศน์ที่จะใช้ทฤษฎีการควบคุมสื่อมวลชนมาอธิบาย

ตารางที่ 37 แผนผังการผลิตรายการรายงานแปซิฟิก

ขั้นตอนก่อนการผลิต

การวิเคราะห์ขั้นตอนการผลิตรายการตามทฤษฎีผู้กรองสาร

จากตารางที่ 37 แสดงแผนผังการผลิตรายการรายงานแปซิฟิก ถ้านำทฤษฎีผู้กรองสาร มาเป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการผลิตรายการแปซิฟิก จะพบว่าแต่ละขั้นตอนการผลิตจะต้องผ่านผู้กรองสารทำหน้าที่กั้นกรองเป็นทอด ๆ ไม่ว่าจะเป็น ขั้นตอนการเลือกประเด็นข่าว, ขั้นตอนการเจาะข่าว และขั้นตอนการรายงานข่าว

ในงานวิจัยของดวงทิพย์ วรพันธ์ (2531:8) ได้แบ่งขั้นตอนการผลิตข่าวโทรทัศน์เป็น 3 ขั้นตอน คือ 1).ขั้นก่อนการผลิต 2).ขั้นการผลิต 3).ขั้นหลังการผลิต แต่ละขั้นตอนการผลิตข่าวโทรทัศน์จะมีผู้กรองสารเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ในแผนผังการผลิตรายการรายงานแปซิฟิก จะนำขั้นตอนดังกล่าวมาใช้เป็นหลักแต่จะแบ่งให้ตรงกับลักษณะสารคดีเชิงข่าว ซึ่งขั้นหลังการผลิตจะต้องผ่านการพิจารณาจากฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. จึงขอแบ่งขั้นตอนดังนี้

- ขั้นตอนเลือกประเด็นข่าว = ขั้นตอนก่อนการผลิต
- ขั้นตอนการเจาะข่าว และขั้นตอนการรายงานข่าว = ขั้นตอนการผลิต
- ขั้นตอนการตรวจพิจารณารายการ = ขั้นตอนหลังการผลิต

1).ขั้นตอนก่อนการผลิต หรือขั้นตอนการเลือกประเด็นนำเสนอ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้กรองสาร คือ ผู้ควบคุมรายการ (Producer) จะเป็นผู้คัดเลือกประเด็น แล้วแบ่งแยกประเด็นกระจายงานให้กับผู้สื่อข่าวและทีมงาน ติดตามงานต่อ

2).ขั้นตอนการผลิต เริ่มต้นจากการเจาะข่าว บทบาทผู้กรองสารจะเป็นของผู้สื่อข่าว และช่างภาพที่ต้องออกไปเจาะข่าวกับแหล่งข่าว โดยผู้สื่อข่าวจะต้องทำความเข้าใจหรืออธิบายลักษณะของภาพที่ต้องการกับช่างภาพ เพื่อให้ภาพที่ถ่ายมาเสริมความสมบูรณ์กับบทที่ผู้สื่อข่าวต้องเขียน ส่วนขั้นตอนการรายงานข่าว บทบาทในฐานะผู้กรองสาร จะยังอยู่กับผู้สื่อข่าว ที่ต้องเขียนบท และเลือกภาพจากนั้นก็มาสู่การพิจารณากันกรองของผู้ควบคุมรายการอีกครั้งหนึ่ง เมื่อแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ก็จะส่งไปยังเจ้าหน้าที่ตัดต่อ

3).ขั้นตอนหลังการผลิต ถ้าเป็นข่าวประจำวันทางสถานีโทรทัศน์ บทบาทของผู้กรองสาร คือ บก.ข่าวประจำวัน หรือหัวหน้าฝ่ายข่าวที่จะจัดวาระข่าว โดยไม่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาของฝ่าย

ตรวจฯ แต่สำหรับรายการที่ชื่อเวลาทางสถานีโทรทัศน์ ก่อนออกอากาศรายการจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากฝ่ายตรวจพิจารณารายการของสถานีโทรทัศน์ก่อน สำหรับรายงานแปซิฟิกจะต้องผ่านการตรวจจากฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ซึ่งตามระเบียบของช่อง 9 จะต้องส่งเทปให้ตรวจพิจารณาล่วงหน้าก่อนรายการออกอากาศจริง 3 วัน ถ้าเป็นไปตามระเบียบรายงานแปซิฟิกจะต้องส่งเทปให้ตรวจพิจารณาในวันพุธ เพื่อให้ทันออกอากาศในวันเสาร์ แต่ในทางปฏิบัติแล้วผู้ผลิตรายการจะส่งเทปเข้าประมาณวันศุกร์เป็นประจำ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการตรวจพิจารณาแก้ไข

“อย่างเรื่องยันตระ เราคำนึงถึงการปล่อยออกอากาศจะกระทบต่อศาสนาหรือไม่ เพราะตอนนั้นยังไม่รู้แน่ชัดว่าใครถูกใครผิด ทางแปซิฟิกคิดว่ามีข้อมูลแน่ชัดแล้วนำเสนอต่อสาธารณะ แต่ทางผู้ตรวจต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อคนอื่นด้วย ดังนั้นรายการทุกตอนที่ออกอากาศต้องนำเสนอข้อมูล 2 ด้าน อย่างที่ให้แก้ไขรายการตอนตามรอยจาริกยันตระในต่างแดน 1-2 แต่ระยะหลังตั้งแต่ตอนคำสารภาพของจันทิมาเป็นต้นมาทางผู้ตรวจไม่เคยตัดเลย ทางสถานีก็ไม่มีนโยบายระงับรายการ เพียงแต่ให้ไปแก้ไขรายการเท่านั้น แต่เสียอยู่อย่างเดียวรายงานแปซิฟิกไม่เคยส่งเทปตามกำหนดเวลาล่วงหน้าก่อนออกอากาศ 3 วันเลย ส่งล่วงหน้าเพียงวันเดียวเท่านั้น” (อรุณี นันทิวาส , สัมภาษณ์)

สำหรับหลักเกณฑ์ในการตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์หลังจากที่ กบว.ถูกยกเลิกไปเมื่อปี 2535 ทางฝ่ายตรวจช่อง 9 ยอมรับว่า ได้รับประสบการณ์และแนวคิดที่ถ่ายทอดมาตั้งแต่ช่วงที่กบว.ทำหน้าที่ตรวจพิจารณาเนื้อหารายการ ตั้งแต่พ.ศ.2518-2535 เป็นหลักเกณฑ์ในการทำงานจนกระทั่งปัจจุบัน

“ฝ่ายตรวจเป็นตัวกลาง ตัดสินว่าอะไรออกอากาศได้ อะไรออกอากาศไม่ได้ สมัยก่อนมีกบว. เราได้ประสบการณ์มาก มีอัยการ ตำรวจ ผู้พิพากษา นักกฎหมาย ทุกคนมานั่งอยู่กับเราก็พยายามเก็บเกี่ยวประสบการณ์ตรงนั้นมาใช้ ถึงแม้ขณะนี้ไม่มี กบว.แล้ว แต่ก็ยังประสานงานกันอยู่เป็นระยะ สำหรับหลักเกณฑ์ที่ใช้ คือว่า ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดหลักศีลธรรม แต่ว่าตามประสบการณ์ และสามัญสำนึกในการดูรายการเราสามารถรู้ได้ว่า ออกอากาศได้หรือไม่ (อรุณี นันทิวาส , สัมภาษณ์)

“ว่าไม่กระทบศีลธรรม กฎหมาย ความมั่นคง หรือหมิ่นประมาท เราใช้วิจารณญาณ และประสบการณ์ที่เคยทำงานกับกบว. แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีปัญหาแล้วตัดสินใจไม่ได้ ก็เสนอให้ระดับสูงพิจารณาไปเลย” (สุภัทษณา เทพหัสดิน ณ อยุธยา , สัมภาษณ์ , 11 มกราคม 2539)

จากงานวิจัยของคารุเรศ กาศโอสถ (2535) ที่สรุปผลการศึกษาเรื่อง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ : ศึกษาเฉพาะการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ พบว่า คณะกรรมการไม่มีบทบาทกำหนดเนื้อหารายการ หรือส่งเสริมเป็นตัวชี้แนะสื่อมวลชนเท่าที่ควร เพียงแต่ทำหน้าที่ควบคุม กำหนดข้อห้ามเชิงปฏิเสธด้านเดียว ผู้มีบทบาทกำหนดเนื้อหา คือ ผู้ประกอบการ ซึ่งมักจะมีพรรคคนะต่อการทำงานของคณะกรรมการในทางลบมากกว่าทางบวก จนเกิดความขัดแย้งทางความคิดในการตรวจพิจารณาเสมอ และยังประสบปัญหาจำนวนคณะกรรมการตรวจพิจารณาไม่เพียงพอกับจำนวนรายการที่เพิ่มขึ้น

จากปัญหาที่กล่าวมาจึงมีการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้คณะกรรมการฯ หมดหน้าในการตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นมา

ปรากฏว่าหลังจากที่แต่ละสถานีต้องรับหน้าที่ในการตรวจพิจารณารายการเอง ปรากฏว่ายังประสบปัญหาเดียวกับที่ กบว. เคยพบ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางความคิดกับผู้ผลิตรายการที่ขอซื้อเวลากับทางสถานี ทั้งนี้จากบทบาทในการเป็นผู้กำหนดข้อห้ามในเชิงปฏิเสธ รวมทั้งปัญหาจำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอ

“ผมว่าขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานี ขึ้นอยู่กับ “ค่านิยม” เพราะ “จริยธรรม” คือค่านิยมอย่างหนึ่ง แล้วค่านิยมแต่ละคนไม่เหมือนกัน ค่านิยมคนชั้นล่าง กลาง สูง พื้นฐานของข้าราชการประจำมองอย่างหนึ่ง นักวิชาการก็มองอีกอย่างหนึ่ง ชาวบ้านก็มองอีกอย่างหนึ่ง คนที่โตมาแบบเสรีนิยมกับอนุรักษนิยม ก็มองไม่เหมือนกัน ผมไม่ถือว่าเราต้องมีบรรทัดฐานเหมือนกัน แต่ผมถือว่าต้องใจกว้างเมื่อบรรทัดฐานไม่ตรงกัน ก็ให้คิดว่า ยังมีคนอีกมากที่มีบรรทัดฐานแบบนี้ แต่ที่มีปัญหาเพราะสถานีโทรทัศน์กลับคิดว่า มีจริยธรรมที่เป็นมาตรฐานเดียว ข้ามเส้นนี้ไปดี ต่ำกว่าเส้นนี้ไม่ดี คุณรู้ได้อย่างไรนี่คือปัญหา เพราะใจไม่กว้างแน่แต่จะนึกคิดว่า “จริยธรรม” เป็นค่านิยมที่สูงได้ ต่ำได้ มันไม่มีสูตรสำเร็จว่าจะอะไรคือถูกต้องดีงาม 100% เมื่อเราไม่ตระหนักว่าจริยธรรมมันไม่มีมาตรฐานเดียว ส่วนใหญ่คิดว่ามีมาตรฐานเดียว กฎหมายเป็นมาตรฐาน ศิล 5 ถาลงไปในกรณีศึกษาเดียวกัน เพราะค่านิยมไม่เหมือนกัน คุณเน้นที่ไหน ถ้าเน้นที่ผลประโยชน์เป็นหลักก็มีมาตรฐานอย่างหนึ่ง ถ้าเน้นที่สาธารณชนก็มีมาตรฐานอีกอย่างหนึ่งไม่เหมือนกัน อยากให้มองว่ามันเปลี่ยนแปลงได้ จริยธรรมของสังคมอาจก่อตัวออกมาให้เห็นก็ได้ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ถ้าสถานีไม่มีความตระหนักในสิ่งที่กล่าวมา ก็มีปัญหาคือขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานี” (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง , สัมภาษณ์ , 30 มกราคม 2539)

“เวลามีปัญหากับผู้ตรวจฯ คนระดับผู้ตรวจอาจจะกลัว แต่ระดับสูงขึ้นไปอย่าง คุณแสงชัย สุนทรวัฒน์ (ผู้อำนวยการ.ส.ม.ท ขณะนั้น) ปล่อยทุกคนปลอย คุณแสงชัยเป็นนักประชาธิปไตย ไว้ใจผมว่าสิ่งที่ผมยืนยันเป็นเรื่องจริง คนเรามีสองอย่าง 1.มีหลักการ 2.ไว้ใจกัน จะได้ตัดสินใจถ้าหลักการถูก แต่ไม่ไว้ใจทีมงานก็ยังไม่สมบูรณ์” (สมเกียรติ อ่อนวิมล ,สัมภาษณ์)

“ปัญหาของกระบวนการตรวจสอบรายการของเรา ผมคิดว่ามีความเกรงกลัวกันอย่างมาก คือมีความคิดในเรื่องของความเป็นกลางที่ค่อนข้างแปลก คนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านนี้ คิดว่าความเป็นกลางต้องไม่กระทบกระทั่งใครเลย แทนที่จะถือว่าความเป็นกลางยึดข้อเท็จจริง ที่นี้หลายเรื่องซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจมันกระทบคนแน่นอน แต่พอมีใครทำรายการเสนอออกมาแล้วเป็นบวกหรือเป็นลบกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด สถานีจะเกิดความลังเล ความจริงหน้าที่สถานีคือ ดูแลว่ามันถูกต้องตามข้อเท็จจริงหรือไม่ แล้วก็ดูว่าผู้ผลิตรายการได้พยายามให้อากาศทุกฝ่ายในการชี้แจงหรือไม่ ส่วนจะชี้แจงได้หรือไม่ได้ไม่ต้องไปห่วงใยแทนเขา ผมพยายามเรียกร้องว่ากรอบของการตรวจสอบรายการควรจะอยู่บนพื้นฐานไม่กี่ข้อ เช่น ภาพความรุนแรง ความอนาจาร การใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสม ถ้ามีกรอบที่ชัดเจนจะเป็นตัวป้องกันของทางสถานีได้ และถ้าอยู่ในกรอบนี้แล้ว ผมว่าไม่ใช่หน้าที่ของผู้ตรวจแต่ละสถานีที่จะบอกว่ารายการนี้ออกได้ รายการนี้ออกไม่ได้ ขณะเดียวกันผู้ผลิตรายการต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบด้วยถ้าหากได้สิทธิ์อย่างนั้น” (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ,สัมภาษณ์ ,30 มกราคม 2539)

“ต้องพยายามทำงานแบบไม่ให้ใครว่าได้ เพราะทุกวันนี้รายการที่ต้องตรวจกันหนักก็มีไม่กี่รายการ เช่น เนชั่น นิวส์ ทอล์ค , ขอคิดด้วยคน ,60 Minute , พักยก สำหรับรายงานแปซิฟิกระยะหลังค่อยเบาลง จะมีกรณีที่หนักเช่น กรณียันตระ กรณีสัมภาษณ์พิเศษอุปทูตซาอุดีอาระเบีย ท่านเป็นจุดมีเอกสิทธิ์ทางการทูตอะไรก็ได้ แต่เราต้องระวังไม่ให้กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือพูดให้รัฐบาลไทยเสียหาย เราเป็นสื่อของรัฐ ไม่จำเป็นก็ไม่อยาก Ban แต่การทำงานอยู่ภายใต้กรอบก็ต้องรู้ข้อจำกัด” (อรุณี นันทิวาส ,สัมภาษณ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจพิจารณารายการของช่อง 9 และผู้ผลิตรายการ ก็ จะเห็นโครงสร้างของระบบวิทยุโทรทัศน์ไทย ที่กรรมสิทธิ์ถูกควบคุมโดยรัฐ จากการศึกษาของ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะพบว่า ทำให้มีปัญหาด้านมา 3 ด้านคือ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลข่าวสารของประชาชน การทำงานถูกแทรกแซงจากอำนาจทางการเมือง และ ปัญหาการดำเนินธุรกิจยังไม่ใช้ระบบเปิดที่แท้จริง

นอกจากนี้การบริหารงานภายใต้ระบบราชการ หรือกึ่งราชการแบบรัฐวิสาหกิจ ก็ทำให้การทำงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร สำหรับโครงสร้างของฝ่ายตรวจช่อง 9 มีดังนี้

สำหรับแผนกควบคุมคุณภาพรายการ จะขึ้นตรงต่อฝ่ายออกอากาศโทรทัศน์ (เดิมขึ้นกับแผนกภาพยนตร์ แต่เปลี่ยนแปลงหลังปรับโครงสร้าง อ.ส.ม.ท เมื่อปี 2532) ก่อนที่จะมีการยกเลิกกบว. แผนกควบคุมคุณภาพรายการ มีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพเทปโทรทัศน์ทั้งภาพและเสียง ส่วนการดูแลเนื้อหาเป็นหน้าที่ของ กบว. แต่ในปัจจุบันหลังจากยกเลิกกบว. แผนกควบคุมคุณภาพรายการจึงต้องดูแลและตรวจสอบคุณภาพเทปโทรทัศน์ที่ออกอากาศด้วย ทางผู้ตรวจช่อง 9 เล่าให้ฟังว่าแม่แผนกตรวจสอบคุณภาพรายการจะขึ้นตรงต่อฝ่ายออกอากาศโทรทัศน์ แต่เวลามีปัญหาต้องเชิญหัวหน้าฝ่ายรายการมารับรู้ปัญหาด้วย แม้จะไม่ใช่มุ่งบังคับบัญชาโดยตรง เพราะผู้จัดที่มาติดต่อขอซื้อเวลาทางสถานีจะต้องติดต่อกับฝ่ายรายการโดยตรง

ปัจจัยทางธุรกิจที่อาจมีผลต่อการผลิตรายการรายงานแปซิฟิก

สำหรับปัจจัยด้านการแข่งขันในเชิงธุรกิจ กล่าวได้ว่ามีผลต่อการทำงานของผู้ผลิตรายการรายงานแปซิฟิกค่อนข้างน้อย ทางผู้จัดรายการยืนยันว่า การทำรายการไม่ได้ให้ความสำคัญกับรายได้หรือจำนวนโฆษณาที่จะเข้ามาในรายการ มากเท่ากับการผลิตเนื้อหา เพราะมีแนวคิดว่ามีเนื้อหาที่น่าสนใจได้ก็ย่อมมีผู้ติดตามชม ซึ่งผู้ผลิตรายการประเมินว่า พิสูจน์ได้จากความสำเร็จของการทำรายการตอนที่เกี่ยวข้องกับกรณีอันตราย

ในการทำงานของทีมผลิตรายการค่อนข้างมีอิสระ ไม่เกี่ยวกับฝ่ายขายโฆษณา เพราะหน้าที่การขายโฆษณาเป็นหน้าที่ของฝ่ายขาย ของบริษัทแปซิฟิก โดยฝ่ายขายไม่เคยเข้ามาแทรกแซงหรือควบคุมด้านเนื้อหารายการ ฝ่ายผลิตจึงมีอิสระในการทำงานอย่างเต็มที่

สำหรับอัตราค่าโฆษณาในรายการรายงานแปซิฟิก ที่ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 20.45 - 21.15 น. ทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ซึ่งจัดเป็นช่วง Prime Time หลังข่าวภาคค่ำ มีอัตราค่าโฆษณานาทีละ 95.000 บาท

“ในช่วงที่เสนอข่าวอันตราย และประเด็นกำลัง Hot โฆษณาเข้าเต็มทั้ง 5 นาที แม้จะมีปัญหากับฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ช่อง 9 บาง เช่นตอนตามรอยจาริกอันตรายในต่างแดน 1-2 ซึ่งถูกระงับการออกอากาศ แต่กลับมีผลดีมากกว่าผลเสีย ผลดีคือ กระตุ้นความสนใจให้คนที่อยากดูแล้วไม่ได้ดู ยิ่งอยากดูมากขึ้นไปอีก แต่ข้อเสียคือคนที่ติดตามคุณตลอดขาดความต่อเนื่อง”
(ธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล ,สัมภาษณ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินปัญหาทางจริยธรรมของบุคคลทั้ง 6 กลุ่ม

1. **ผู้ผลิตรายการ** เมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรมที่ต้องการการตัดสินใจในปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหา ผู้ผลิตรายการมีแนวทางดังนี้

1.1) **ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้** เมื่อมีปัญหามิ่นเหม่ทางจริยธรรมในแง่การสนองสิทธิที่จะรู้ กลุ่มผู้ผลิตรายการจะมีเกณฑ์ที่สามารถอธิบายปัญหาในการสนองสิทธิที่จะรู้ได้ทุกครั้งไม่ว่าจะเกิดกรณีปัญหาใดก็ตาม ได้แก่ คุณค่าของความเป็นข่าว ผลกระทบที่มีต่อสังคม และการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวต่อสาธารณะ โดยคนกลุ่มนี้เชื่อว่าผู้ชมจะมีวิจารณญาณในการพิจารณาสิ่งที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์

1.2) **ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว** กลุ่มผู้ผลิตรายการมีแนวโน้มจะมองความเป็นกลางในการรายงานข่าวแบบภาพรวม คือ ดูความต่อเนื่องของการนำเสนอและการวางน้ำหนักเรื่องโดยรวม ไม่ได้ดูเฉพาะรายการเพียงตอนเดียว โดยยกข้อจำกัดเรื่องเวลาในการนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์เป็นเหตุผลสร้างความชอบธรรม อย่างไรก็ตามคนกลุ่มนี้ยอมรับแนวทางประนีประนอม เมื่อเกิดปัญหาเรื่องความเป็นกลางในการรายงาน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมชี้แจง เนื่องจากเชื่อว่าในที่สุดผู้ชมจะเป็นผู้ใช้วิจารณญาณตัดสินได้

1.3) **ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล** เมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะบุคคลสาธารณะ กลุ่มผู้ผลิตรายการมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับการสนองสิทธิที่จะรู้มากกว่าการคำนึงถึงผลกระทบจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความครบถ้วนของข้อมูลข่าวสารที่ได้ ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นมักเกิดจากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนการเจาะข่าว และการรายงานข่าว ซึ่งผู้ผลิตรายการมีแนวทางแก้ไขคือพยายามตั้งคำถามให้ตรงประเด็น ในกรณีที่เกิดปัญหาดังกล่าวหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจะมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือ ต้องการสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์

1.4) **ปัญหาความรับผิดชอบต่องานของสื่อมวลชน** กลุ่มผู้ผลิตรายการเห็นว่าความรับผิดชอบต่องานของสื่อมวลชนที่สำคัญที่สุด คือ การทำหน้าที่รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา การไม่รายงานข่าวถือเป็นการปิดบังข้อมูล ทั้งนี้การรายงานข่าวต้องคำนึงผลประโยชน์ของคนส่วนรวมเป็นหลัก แม้การรายงานข่าวนั้นจะมีผลกระทบต่อคนส่วนน้อยหรือแหล่งข่าวบ้าง วิธี

การแสดงความรักชอบที่สื่อมวลชนทำได้คือ การทำความเข้าใจกับแหล่งข่าวหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวนั้น

1.5). **ปัญหาทางศีลธรรม** ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการละเมิดหลักการทางศีลธรรมกรณีเดียวที่พบในรายงานแปซิฟิก ตอนยันตระ ก็คือ เรื่องการรักษาสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว ในปัญหานี้แนวทางในการตัดสินใจปัญหาของผู้ผลิตรายการยังคงเน้นที่หน้าที่ในการรายงานข่าวเป็นหลัก แม้ว่าการรักษาสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าวจะมีความจำเป็น แต่ผู้ผลิตรายการก็มีเหตุผลที่สร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตนเองได้ และเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่

1.6). **ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง** ปัญหานี้จะเกิดขึ้นในขั้นตอนหลังการผลิต ผู้ผลิตรายการมักจะมี ความขัดแย้งทางความคิดกับฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ทุกครั้ง เนื่องจากผู้ผลิตรายการจะให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกกับ การสนองสิทธิที่จะรู้ และเชื่อในความสามารถของผู้ชมว่าจะมีวิจรรย์ญาณตัดสินใจได้ และคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อสังคมเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวทางของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

ข้อสรุป ; จากแนวทางในการตัดสินใจปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหาของกลุ่มผู้ผลิตรายการจะพบว่า ผู้ผลิตรายการให้ความสำคัญกับหน้าที่ในการรายงานข่าวของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเกิดปัญหาจริยธรรมในแง่ใด ผู้ผลิตรายการจะยกเกณฑ์เรื่องการทำหน้าที่สนองสิทธิที่จะรู้ของสาธารณะชนขึ้นมาเป็นเหตุผลหลัก ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การตัดสินใจในเชิงจริยธรรมของกลุ่มผู้ผลิตรายการ จะใช้หลักการเน้นที่หน้าที่ หลักการนี้อธิบายว่า พฤติกรรมโดยทั่วไปของมนุษย์สามารถอธิบายได้โดยธรรมชาติของการกระทำว่า มีธรรมชาติ หรือไร้ธรรมชาติ กลุ่มผู้ผลิตรายการจะไม่เห็นด้วยกับการวัดความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องของพฤติกรรม เฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับแนวคิดของนักคิดเอ็มมานูเอล คานท์ เป็นแนวคิดที่เน้นที่ “หน้าที่” เพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นคำตอบว่าการกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ แต่การกระทำที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับได้ปฏิบัติตามหน้าที่หรือไม่ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่นั้นแต่ละคนจะมี “มโนสำนึก” ซึ่งเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกเป็นตัวควบคุมอยู่

2. **กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์** เมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรมที่ต้องการการตัดสินใจ กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์มีแนวทางดังนี้

2.1). **ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้** เมื่อมีปัญหาทางจริยธรรมในแง่ของการสนองสิทธิที่จะรู้กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการทางโทรทัศน์ จะเน้นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร

ก่อนนำเสนอ โดยตรวจสอบตั้งแต่ข้อเท็จจริงของข้อมูลที่สื่อมวลชนได้ในขั้นตอนการเจาะข่าว จนถึงรูปแบบการนำเสนอที่มีเงื่อนไขว่า ต้องไม่ชี้นำ และให้เป็นธรรมกับคู่กรณีสองฝ่าย ทั้งนี้ผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมหลังการนำเสนอ เพราะเชื่อว่าสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อผู้ชมสูง ดังนั้นแนวทางในการทำงานจะอยู่ในกรอบของระเบียบวิทยุโทรทัศน์อย่างเคร่งครัด

ระเบียบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ที่ฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ใช้เป็นกรอบ คือ ระเบียบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2521 หมวดที่ 1 ว่าด้วยการควบคุมคุณภาพรายการ ข้อ 16 รายการที่จะออกอากาศโดยส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ได้จะต้อง (3) ไม่เป็นการแสดงที่ลบหลู่ เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ และ(5) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ตรวจฯ จะเคร่งครัดต่อกรอบที่วางไว้ แต่จากการศึกษาพบว่าในหลายกรณีผู้ตรวจฯ ที่ไม่ได้ทำหน้าที่ตรวจพิจารณารายการโดยตรง ก็มักจะแสดงความเห็นที่ไม่ยึดตามกรอบที่ของการทำงาน แต่จะแสดงความเห็นที่เกิดจากการตัดสินใจตามสถานการณ์และค่านิยมของสังคมเป็นหลัก กรณีที่พบก็คือ ระหว่างผู้ตรวจพิจารณารายการช่อง 9 กับผู้ตรวจช่อง 5 ซึ่งไม่ได้ตรวจพิจารณารายการรายงานแปซิฟิกโดยตรงหลายกรณีปัญหาจะมีความเห็นไม่ตรงกัน

2.2). ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว ในการวินิจฉัยความเป็นกลางในการรายงานข่าวของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการให้ความเป็นธรรมกับฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา และการให้โอกาสใช้สิทธิปกป้องตนเองของผู้ถูกกล่าวหา และจะเข้มงวดเป็นพิเศษกับการนำเสนอของผู้ผลิตรายการ ในแง่ที่ต้องไม่ชี้นำให้ผู้ชมคล้อยตาม หรือเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้มีความผิดจริง กลุ่มผู้ตรวจฯ มีแนวโน้มที่จะพิจารณาความเป็นกลางในนัยยะเชิงคณิตศาสตร์ นั่นคือ ถ้ามีการเสนอความเห็นฝ่ายโจทก์ 5 นาที ก็ต้องให้ฝ่ายจำเลยพูดในเวลาเท่ากัน และให้ความสำคัญกับการสร้างคุณภาพของรายการที่นำเสนอทุกครั้งที่ยออกอากาศ

2.3). ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กรณีที่เกิดปัญหาหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์มีแนวโน้มที่จะปกป้องฝ่ายผู้เสียหาย โดยจะเน้นให้การให้ความเป็นธรรมกับฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้เพราะสถานต้นสังกัดต้องเป็นผู้รับผิดชอบในกรณีที่เกิดความเสียหายอันเกิดจากการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายหมิ่นประมาท ดังนั้นผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์จะต้องกลั่นกรองให้เกิดความเสี่ยงต่อคดีฟ้องร้องให้น้อยที่สุด

2.4). **ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน** กลุ่มผู้ตรวจฯเห็นว่าวิธีการที่สื่อมวลชนจะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้ดีที่สุดคือ การคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมก่อนนำเสนอ กลุ่มผู้ตรวจฯ จะระมัดระวังกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอของสื่อ เช่นกรณีขึ้นตระ ก็คือ ผลกระทบที่จะเกิดต่อความเชื่อถือศรัทธาพุทธศาสนา ผลกระทบที่จะเกิดกับแหล่งข่าว ผลกระทบที่จะเกิดกับเด็กที่เป็นลูกของผู้ถูกกล่าวหา และผลกระทบที่จะเกิดจากการฟ้องร้องดำเนินคดี

2.5). **ปัญหาทางศีลธรรม** กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์จะพิจารณาปัญหาทางศีลธรรมโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเช่นเดียวกัน กรณีศึกษาที่ยกมาเป็นตัวอย่างคือ การรักษาสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว กลุ่มผู้ตรวจวินิจฉัยโดยคำนึงถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อแหล่งข่าวหลังการรายงานข่าวของสื่อมวลชน แต่ก็ยอมรับเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมหากเหตุผลนั้นคนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ

2.6). **ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง** ในการทำหน้าที่ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ของกลุ่มผู้ตรวจฯ มีแนวทางการทำงานเป็นกรอบโดยระเบียบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ปี 2521 ในข้อ 16 จะแยกออกเป็นรายละเอียดปลีกย่อยอีก 10 ข้อ ทั้ง 10 ข้อเป็นข้อห้ามในเชิงปฏิเสธที่คำนึงถึงผลกระทบจากการนำเสนอทั้งสิ้น จึงต้องกลั่นกรองโดยผู้ตรวจเสียก่อน นอกจากกรอบการพิจารณาที่คำนึงถึงผลกระทบแล้ว ในการศึกษายังพบว่า กลุ่มผู้ตรวจฯมีแนวคิดในเชิงอำนาจนิยมที่แฝงออกมาจากการเป็นสื่อของรัฐ นั่นคือ แนวคิดที่ว่าสิทธิขาดในการพิจารณา ระเบียบออกอากาศหรือแก้ไขรายการอยู่ที่สถานี แต่เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงกับฝ่ายผู้ผลิตรายการมากเกินไป เหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมของผู้ตรวจฯ จึงเน้นไปที่ผลกระทบที่จะเกิดจากการรายงานข่าว นั่นคือ ไม่ต้องการให้การนำเสนอข่าวแล้วเกิดความแตกแยกทางความคิดในสังคม

ข้อสรุป : จากแนวทางในการตัดสินใจปัญหาในเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหาของกลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการทางโทรทัศน์ จะพบว่า กลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์เลือกตัดสินในเชิงจริยธรรม โดยคำนึงถึง “ผลกระทบ” ที่จะเกิดขึ้นจากการนำเสนอของสื่อมวลชนเป็นอันดับแรก เนื่องจากการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทำให้ผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ต้องมีกรอบในการควบคุมการนำเสนอของสื่อมวลชน เช่น ระเบียบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ปี 2521 ข้อ 16 ที่กำหนดข้อห้ามในเชิงปฏิเสธ 10 ข้อ เช่น

- 1). ไม่เป็นการแสดงซึ่งอาจจะกระทบกระเทือน หรือดูหมิ่นต่อสถาบันกษัตริย์ รวมถึงประมุขของประเทศอื่นด้วย
- 2). ไม่เป็นการแสดงออกโดยจงใจก่อให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือชนกลุ่มใด
- 3). ไม่เป็นการแสดงที่ลบหลู่ เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ
- 4). ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ก่อให้เกิดความแตกสามัคคีระหว่างคนในชาติ หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ
- 5). ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
- 6). ไม่เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการบ่อนทำลายหรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
- 7). ไม่เป็นการแสดงออกทางยั่วยุกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร
- 8). ไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้ายขาดมนุษยธรรมป่าเถื่อนหรืออุจาดแก่ผู้ฟังและผู้ชม
- 9). ไม่เป็นการแสดงออกถึงเรื่องเพื่อเจ้อ หลอกหลวง ไร้สาระ ซึ่งอาจชักจูงให้ประชาชนโดยเฉพาอย่างยิ่งเด็ก และเยาวชนหลงเชื่ออย่างมกมาย
- 10). ไม่เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ร้ายซึ่งผิดธรรมดา อันอาจเป็นเหตุชักจูงหรือส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมยิ่งขึ้น

ระเบียบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2521 ที่ผู้ตรวจฯ ไซ้เป็นกรอบแสดงให้เห็นว่า ผู้ตรวจฯ คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหลังการออกอากาศรายการ ในกรณีศึกษาเรื่องยันตระ อมโร ในรายงานแปซิฟิก จะพบว่า ผู้ตรวจฯ คำนึงถึงผลกระทบหลายประเด็นทำให้ต้องระงับการออกอากาศรายการ หรือแก้ไขรายการ เช่น ผลกระทบจากการฟ้องร้องดำเนินคดี ผลกระทบต่อศาสนา ผลกระทบต่อแหล่งข่าว เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบแนวคิดในเชิงอำนาจนิยม ที่แฝงอยู่กับการทำหน้าที่ของผู้ตรวจฯ นั้นคือแนวคิดที่ว่า รายการจะออกอากาศได้หรือไม่ได้ มีการสั่งแก้ไขหรือไม่สิทธิขาดอยู่ที่ผู้ตรวจฯ พิจารณารายการโทรทัศน์ ทั้งนี้ก็เพราะผู้ตรวจฯ ตระหนักว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่กรรมสิทธิ์อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ และตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงต้องควบคุมและรักษาผลประโยชน์ของรัฐให้ดีที่สุด

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบความแตกต่างในการให้เหตุผลระหว่างผู้ตรวจพิจารณารายการที่ทำหน้าที่ตรวจพิจารณาโดยตรง ในที่นี้คือผู้ตรวจช่อง 9 กับผู้ที่ให้ความเห็นในฐานะที่เป็นทั้งผู้ชมและเป็นผู้ตรวจด้วย คือผู้ตรวจช่อง 5 จะพบว่า จากกรณีศึกษา 20 กรณีที่มีปัญหาหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรม จะมีถึง 5 กรณีที่การให้ความเห็นของผู้ตรวจช่อง 9 และผู้ตรวจช่อง 5 แตกต่างกัน โดยผู้ตรวจช่อง 9 จะค่อนข้างเคร่งครัดในกรอบการทำงานเนื่องจากเป็นผู้ตรวจพิจารณาโดยตรง ขณะที่ผู้ตรวจช่อง 5 บางกรณีปัญหาจะใช้สถานการณ์และค่านิยมในสังคมมาพิจารณาตัดสินมากกว่าการใช้กรอบของวิทยุโทรทัศน์มาตัดสิน

จากการให้เหตุผลในเชิงจริยธรรมของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ที่คำนึงถึงผลกระทบเป็นหลัก อธิบายได้ด้วย หลักการทางจริยธรรมที่เน้นผลกระทบ โดยแนวคิดของจอห์น สจ๊วต มิลล์ คือ หลักการที่เกี่ยวกับประโยชน์นิยม บุคคลที่ยึดหลักการนี้จะคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่ จริยธรรมที่ดีที่สุด คือ จริยธรรมที่มุ่งนำความสุขมาให้แก่คนส่วนใหญ่ ถ้ามองเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ก็คือ จะเป็นผู้ที่พิจารณาล้นกรองเรื่องที่เกี่ยวข้องนำเสนอไม่ให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม สะท้อนแนวคิดได้เด่นชัดจากเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม คือ ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม

3. กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา เมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรมที่ต้องการการตัดสิน กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะมีแนวทางในการวินิจฉัยดังนี้

3.1) ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ เมื่อเกิดปัญหาทางจริยธรรมในแง่การสนองสิทธิที่จะรู้ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะให้ความสำคัญกับ 2 ประเด็น คือ ความถูกต้องของข้อมูลหลักฐานที่นำเสนอ และการทำหน้าที่ของสื่อโทรทัศน์ที่จะต้องไม่พิพากษาตัดสิน ถ้าจะวิเคราะห์เกณฑ์ของผู้ถูกกล่าวหา จะเห็นได้ว่ามาจากการเน้นที่ผลกระทบ คือไม่ต้องการให้เกิดความเสียหายต่อฝ่ายตนเอง กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะมองสื่อมวลชนในเชิงบวก ก็ต่อเมื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง และให้ความเป็นธรรมกับฝ่ายตน

3.2) ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะมีแนวโน้มจะมองความเป็นกลางในนัยยะเชิงคณิตศาสตร์ คือให้โอกาสฝ่ายผู้กล่าวหา และผู้ถูกกล่าวหาได้มีเวลาพูดเท่าๆ กันในการออกอากาศทุกครั้ง กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะมองในแง่การให้ความเป็นธรรม เนื่องจากไม่ต้องการให้เกิดการเสียเปรียบหรือพลีภัยจากการถูกกล่าวหาฝ่ายเดียว เมื่อฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา

รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็จะมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมโดยยกมาตรฐานทางวิชาชีพของสื่อมวลชน เช่น จรรยาบรรณ ขึ้นมาเพื่อให้สังคมได้พิจารณาตัดสิน

3.3). **ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล** เมื่อเกิดปัญหาละเมิดสิทธิส่วนบุคคลกลุ่มผู้ถูกกล่าวหา จะวินิจฉัยโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหาอันเกิดจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของสื่อมวลชน เช่น การเสื่อมเสียชื่อเสียง อาจนำมาซึ่งการฟ้องร้องหมิ่นประมาท และหยิบยกค่านิยมที่มีอยู่ในสังคมมาอธิบาย เช่น ค่านิยมเรื่องเพศ ค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์ กลุ่มผู้ถูกกล่าวหา มักจะอ้างข้อจำกัดของการนำเสนอผ่านสื่อมาอธิบาย เมื่อเกิดปัญหาละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น ข้อจำกัดเรื่องการถาม-ตอบที่ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ทุกเรื่อง ข้อจำกัดของสื่อโทรทัศน์ที่ต้องถูกควบคุมโดยการตรวจพิจารณารายการต้องระวังในแง่การนำเสนอ

3.4). **ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน** กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาเห็นวาทวิธีแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนที่ดีที่สุด คือการคำนึงถึง “ผลกระทบ” ที่เกิดขึ้นภายหลังการนำเสนอ เช่น ผลกระทบจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา ผลกระทบจากการนำเสนอต่อผู้ถูกกล่าวหาหรือแหล่งข่าว ผลกระทบต่อศาสนา ผลกระทบต่อสังคม แต่ผลกระทบที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ความสำคัญมากที่สุด ก็คือ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาเอง

3.5). **ปัญหาทางศีลธรรม** ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการละเมิดหลักการทางศีลธรรมกรณีเดียวที่พบในรายงานแปซิฟิก ตอนยันตระ คือ เรื่องการรักษาสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว ในปัญหานี้แนวทางการตัดสินปัญหานี้ผู้ถูกกล่าวหายังเน้นที่ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับฝ่ายตนเป็นหลัก แม้จะอ้างความชอบธรรมในแง่ที่เห็นว่า การรักษาสัญญากับแหล่งข่าวเป็นสิ่งสำคัญที่สุด แต่ผู้ถูกกล่าวหาก็เป็นฝ่ายได้ประโยชน์จากการที่ข้อมูลของแหล่งข่าวจะไม่ถูกเปิดเผยหากคำนึงถึงสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว

3.6). **ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง** จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะเห็นด้วยกับการสั่งระงับ หรือแก้ไขรายการของผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการออกอากาศรายการต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหลัก เหตุผลหลักที่ผู้ถูกกล่าวหาใช้คือ สื่อต้องมีความเป็นกลางในการรายงานข่าว การนำเสนอต้องไม่มีลักษณะชี้นำ และอ้างผลกระทบต่อศาสนาเป็นเหตุผลหลักเมื่อมีปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง

ข้อสรุป : จากแนวทางในการตัดสินใจปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหาของกลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะพบว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับฝ่ายตนเป็นหลัก ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องการให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ถูกกล่าวหา ทั้งในด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของกลุ่มผู้ถูกกล่าวหาอธิบายได้ด้วยหลักการเน้นที่ผลกระทบ ตามแนวคิดของไอ แรนต์ คือ หลักการเกี่ยวกับอัตตา (Egoism) บุคคลที่ตัดสินใจโดยยึดหลักอัตตา จะคำนึงว่า การตัดสินใจของเขาจะก่อให้เกิดผลดีที่สุุดอย่างไรบ้างแก่ตัวเขาเอง ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาถือว่า จะแสดงเหตุผลอย่างไรก็ได้เพื่อให้เกิดผลดีที่สุุดกับฝ่ายตน จึงเห็นได้ว่าในกรณีศึกษานี้การให้เหตุผลของฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา จึงค่อนข้างที่จะแตกต่างกับบุคคลกลุ่มอื่น และมักจะอยู่ตรงข้ามกับฝ่ายผู้ผลิตรายการเสมอ แต่จะให้เหตุผลค่อนข้างสอดคล้องกับฝ่ายผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์

4. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน เมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรมที่ต้องการการตัดสินใจในปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหา กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีแนวทางดังนี้

4.1) **ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้** เมื่อเกิดปัญหาหมิ่นเหม่ในทางจริยธรรมในแง่การสนองสิทธิที่จะรู้ กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีเกณฑ์ตัดสินใจในลักษณะผสมผสานระหว่างการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน กับการคำนึงผลกระทบที่จะเกิดต่อผู้ถูกกล่าวหา เกณฑ์ที่นักสื่อสารมวลชนใช้เป็นเหตุผลเมื่อเกิดปัญหานี้ ได้แก่ คุณค่าความเป็นข่าว , ความสำคัญของการเข้าถึงแหล่งข่าวแรก สื่อมวลชนมีหน้าที่สะท้อนปรากฏการณ์ในสังคม ส่วนเหตุผลที่แสดงให้เห็นการคำนึงถึงผลกระทบเช่น ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แต่ในที่สุดกลุ่มนักสื่อสารมวลชนยังเชื่อว่า ผู้ชมจะมีวิจารณญาณในการตัดสินใจที่สื่อมวลชนนำเสนอ

4.2) **ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว** กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีแนวโน้มในการวินิจฉัยความเป็นกลางในการรายงานข่าวโดยดูจากภาพรวมของการนำเสนอ ไม่ได้ดูเฉพาะรายการตอนเดียว แต่การวินิจฉัยของกลุ่มนักสื่อสารมวลชน ก็ค่อนข้างคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ถูกกล่าวหา เห็นได้จากเกณฑ์ที่คั่นกลุ่มนี้ใช้เป็นเหตุผล เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง สื่อมวลชนต้องระวังไม่นำเสนอข้อมูลด้านเดียว การใช้สิทธิปกป้องตนเองของผู้ถูกกล่าวหา แต่กลุ่มนักสื่อสารมวลชนก็ยังคำนึงถึงหน้าที่ของสื่อมวลชน ที่ต้องมีหน้าที่ในการรายงานข่าวและความสำคัญของการเข้าถึงแหล่งข่าวแรกเพื่อความถูกต้องของข้อมูลที่นำเสนอ

4.3) **ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล** เมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กลุ่มนักสื่อสารมวลชนจะวินิจฉัยโดยคำนึงถึงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

ประกอบกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลนั้น เห็นได้จากเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้ใช้เป็นเหตุผลคือ การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเป็นหน้าที่สำคัญของสื่อมวลชน แต่ต้องอยู่ภายในกรอบที่ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และสื่อมวลชนต้องระวังเจตนาในการทำหน้าที่เจาะข่าวด้วย ในประเด็นนี้นักสื่อสารมวลชน คือ คุณสุทธิชัย หยุนมีความเห็นแตกต่างจากนักสื่อสารมวลชนคนอื่น โดยมีแนวโน้มเน้นไปที่ผลกระทบมากกว่าพิจารณาที่การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน เนื่องจากมองเห็นข้อจำกัดของการถาม-ตอบ ว่าไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ในบางเรื่อง กรณีนี้คือเรื่องกรณีเพศสัมพันธ์ และยกได้ข้อได้เปรียบของสื่อโทรทัศน์มาพิจารณานำเสนอได้โดยไม่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

4.4). **ปัญหาความรับผิดชอบต่องสังคมของสื่อมวลชน** กลุ่มนักสื่อสารมวลชนเห็นว่าวิธีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนที่ดีที่สุด คือ การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย เป็นการผสมผสานแนวทางที่สื่อมวลชนไม่ควรคำนึงถึงการทำหน้าที่รายงานข่าวอย่างเดียว ขณะเดียวกันก็ไม่ควรที่จะคำนึงถึงผลกระทบมากจนไม่สามารถนำเสนออะไรได้ แต่ควรจะผสมทั้ง 2 หลักการเข้าด้วยกัน เห็นได้จากเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้ใช้เหตุผล เช่น ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับแหล่งข่าวเป็นเรื่องสำคัญแต่ต้องพิจารณาความจำเป็นของการพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วย การตัดสินใจจะนำเสนอหรือไม่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนบุคคล ระวังผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการนำเสนอภาพ-เสียง แต่คนกลุ่มนี้ก็เชื่อในวิจรรณญาณตัดสินใจของผู้ชมมากกว่า การพิจารณาล้นกรองโดยฝ่ายผู้ตรวจฯ

4.5). **ปัญหาทางศีลธรรม** ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดหลักการทางศีลธรรมกรณีเดียวที่พบในรายงานแปซิฟิก ดอนยันตระ คือ เรื่องการรักษาสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว ในปัญหานี้แนวทางในการตัดสินใจปัญหาของกลุ่มนักสื่อสารมวลชน มีแนวทางที่ต่างต่างกัน กลุ่มแรกยอมรับเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมของผู้ผลิตรายการได้ โดยเห็นว่าในกรณีหน้าที่ในการรายงานข่าวสำคัญกว่าการรักษาสัญญา ขณะที่คุณสุทธิชัย หยุน จะยึดหลักการเน้นที่ผลกระทบต่อแหล่งข่าว เนื่องจากเห็นว่าสัญญาเป็นสิ่งที่ไม่สามารถละเมิดได้ ไม่มีเหตุผลใดที่นำมาสร้างความชอบธรรมได้

4.6). **ปัญหาความขัดแย้งการแทรกแซง** เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งการแทรกแซงกลุ่มนักสื่อสารมวลชน จะวินิจฉัยโดยเน้นไปที่การทำหน้าที่ในการรายงานของสื่อมวลชนมากกว่าจะคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เห็นได้จากเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้นำมาเป็นเหตุผล คือ การสนองสิทธิที่จะรู้ สื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมตามความเป็นจริง แต่ก็ยอมรับข้อจำกัดในการควบคุมสื่อโทรทัศน์เมื่อมีปัญหาขัดแย้งทางความคิดกับผู้ตรวจก็ยอมรับแนวทางการแก้ไขได้ แต่คนกลุ่มนี้เชื่อว่าผู้ที่วินิจฉัยตัดสินได้ดีที่สุดก็คือ ผู้ชม

ข้อสรุป : จากแนวทางในการตัดสินใจปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหาของกลุ่มนักสื่อสารมวลชน จะพบว่า นักสื่อสารมวลชนมีแนวโน้มที่จะประนีประนอมระหว่างหลักการทางจริยธรรมที่เน้นที่หน้าที่กับหลักการทางจริยธรรมที่เน้นที่ผลกระทบ แนวคิดของนักคิดที่สามารถนำมาอธิบายได้ ก็คือ แนวคิดทางสายกลางของอริสโตเติล และแนวทางทางสายกลางของพุทธศาสนา

แนวคิดว่าด้วยทางสายกลางของอริสโตเติล เป็นวิธีการเลือกปฏิบัติที่ดูงามเหมาะสมว่าอยู่ตรงกลาง แต่ไม่ใช่ตรงกลางในเชิงคณิตศาสตร์ แต่เป็นตรงกลางที่เหมาะสมที่ผู้ปฏิบัติจะรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการหาจุดกึ่งกลางระหว่างความเกินพอดี และความขาดพร่อง ซึ่งกลุ่มนักสื่อสารมวลชนเห็นว่า ผู้ผลิตรายการย่อมรู้ได้ด้วยตนเองว่าการทำหน้าที่ในกรอบที่เหมาะสมนั้นต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วย ไม่ใช่คำนึงถึงการทำหน้าที่ หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเดียวอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว

เช่นเดียวกับหลักทางสายกลางของพุทธศาสนา ที่ถือว่าเป็นระบบจริยธรรมทั้งหมดของพุทธศาสนา มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมการกระทำและการตัดสินใจทุกด้าน นั่นคือ ความเห็นชอบ คำริชชอบ วาจาชอบ การกระทำชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ ตั้งจิตชอบ ถ้ามองการกระทำหรือตัดสินใจกระทำใดคำนึงถึงหลักการเหล่านี้ ก็จะไม่เกิดปัญหาหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรม

การตัดสินใจในเชิงจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน อธิบายได้ด้วยแนวคิดทางสายกลาง แต่ในบางกรณีที่กลุ่มนักสื่อสารมวลชนมีความเห็นไม่ตรงกัน เช่นคุณสุทธิชัย หยุ่น มีความเห็นต่างจากนักสื่อสารมวลชนอื่น 5 กรณีจากทั้งหมด 20 กรณี แต่ส่วนใหญ่เป็นความเห็นที่ต่างกันอันเนื่องมาจากค่านิยมและสถานการณ์เป็นตัวแปรให้ตัดสินใจแตกต่างกัน

5. กลุ่มนักวิชาการ เมื่อเกิดปัญหาหมิ่นเหม่ทางจริยธรรมในแง่การสนองสิทธิที่จะรู้ กลุ่มนักวิชาการจะมีแนวทางดังนี้

5.1) ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ เมื่อเกิดปัญหาหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรม ในแง่การสนองสิทธิที่จะรู้ กลุ่มนักวิชาการจะตัดสินใจโดยการคำนึงถึงหลักการที่ผลกระทบและหลักการเน้นที่หน้าที่ไปพร้อมๆกัน เห็นได้จากเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้ใช้เป็นเหตุผล เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง การทำหน้าที่อย่างเป็นกลางของสื่อมวลชน ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลสาธารณะสามารถตรวจสอบได้ ผลกระทบต่อสังคม โดยคนกลุ่มนี้เชื่อในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจของผู้ชม

5.2) **ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว** กลุ่มนักวิชาการพิจารณาความเป็นกลางโดยวินิจฉัยจากการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกกล่าวหา โดยเห็นว่าในการเสนอข่าวทั้งสองส่วนต้องมีความสมดุลกัน เห็นได้จากเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้ใช้เป็นเหตุผล คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง การเปิดโอกาสให้ผู้ชมใช้วิจารณญาณตัดสิน ผู้ตกเป็นข่าวเป็นบุคคลสาธารณะสามารถตรวจสอบได้โดยชอบธรรม

5.3) **ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล** ในกรณีศึกษาเรื่องยันตระ อมโร พบว่าเมื่อเกิดปัญหาหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กลุ่มนักวิชาการค่อนข้างให้ความสำคัญกับผลกระทบที่เกิดจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เห็นได้จากเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้ใช้เป็นเหตุผล ได้แก่ ต้องให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา ต้องวินิจฉัยไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ สื่อมวลชนต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าว และยกประเด็นเรื่องค่านิยมบางเรื่อง เช่น ค่านิยมเรื่องเพศเป็นเรื่องที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

5.4) **ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน** กลุ่มนักวิชาการเห็นว่าวิธีแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีที่สุดของสื่อมวลชน คือ การทำหน้าที่ในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่ละเลยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรายงานข่าวนั้น เช่น สื่อมีหน้าที่สนองสิทธิที่จะรู้ในการรายงานข่าว แต่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อแหล่งข่าว หรือผู้ถูกกล่าวหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก และแนะนำให้ผู้ผลิตรายการตรวจสอบเจตนาในการนำเสนอของสื่อด้วย

5.5) **ปัญหาทางศีลธรรม** ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการละเมิดหลักการทางศีลธรรมกรณีเดียวที่พบในรายงานแปซิฟิก ตอนยันตระ คือ เรื่องการรักษาสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว ในปัญหานี้แนวทางการตัดสินใจของนักวิชาการมีสองแนวทาง แนวทางแรกคือ ขอมรับกับเหตุผลสร้างความชอบธรรมของผู้ผลิตรายการ ในกรณีที่เกิดความเสี่ยงต่อการละเมิดสัญญาต่อแหล่งข่าวได้ แนวทางที่สองก็คือ ไม่ขอมรับการละเมิดสัญญา ยึดถือกฎทางศีลธรรมอย่างเคร่งครัด

5.6) **ปัญหาความขัดแย้งการแทรกแซง** เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดระหว่างผู้ตรวจพิจารณารายการ และผู้ผลิตรายการ นักวิชาการจะวินิจฉัยโดยคำนึงถึงหลักการที่เน้นหน้าที่พสานกับหลักการเน้นที่ผลกระทบ แล้วแต่สถานการณ์ในแต่ละกรณี เห็นได้จากเกณฑ์ที่คนกลุ่มนี้ใช้เป็นเหตุผล คือ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยไม่ปิดกั้น สื่อมวลชนต้องมีความเป็นกลาง การให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง และมีความเห็นว่าผู้ที่พิจารณาตัดสินได้ดีที่สุด คือ ผู้ชม

ข้อสรุป ; จากแนวทางในการตัดสินใจปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหาของกลุ่มนักวิชาการ จะพบว่า นักวิชาการใช้หลักการทางจริยธรรมที่ผสมผสานระหว่างหลักการที่เน้นหน้าที่กับหลักการที่เน้นผลกระทบ โดยสถานการณ์ในแต่ละกรณีเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้นักวิชาการอาจตัดสินใจโน้มเอียงไปทางหลักการใดหลักการหนึ่ง ซึ่งตรงนี้ค่านิยมในสังคมจะเข้ามาเป็นตัวแปรประกอบการวินิจฉัยตัดสินของคนกลุ่มนี้ด้วย แนวคิดที่จะอธิบายคนกลุ่มนี้ก็เช่นเดียวกับกลุ่มนักสื่อสารมวลชน คือแนวคิดทางสายกลางของอริสโตเติล และแนวทางสายกลางของพุทธศาสนา

8. กลุ่มนักการเมือง เมื่อเกิดปัญหาความหมิ่นเหม่ในเชิงจริยธรรมที่ต้องการการตัดสินใจในปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหา กลุ่มนักการเมืองจะมีแนวทางดังนี้

6.1) ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ เมื่อเกิดปัญหาหมิ่นเหม่ทางจริยธรรมในแง่การสนองสิทธิที่จะรู้ กลุ่มนักการเมือง จะวินิจฉัยจากหลักการทางจริยธรรมที่เน้นที่หน้าที่และหลักการที่เน้นที่ผลกระทบควบคู่กันไป แต่ในกรณีศึกษาที่พบว่า กลุ่มนักการเมืองจะให้น้ำหนักที่การเน้นที่หน้าที่ ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ในแต่ละกรณีเป็นตัวแปรสำคัญ เห็นได้จากเกณฑ์ที่นำมาใช้เป็นเหตุผล คือ หลักการทำความจริงให้ปรากฏ การสร้างดุลยภาพของของข่าว การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง โดยคนกลุ่มนี้เชื่อในการใช้วิจารณญาณตัดสินของผู้ชม

6.2) ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว กลุ่มนักการเมืองมีแนวโน้มที่จะมองความเป็นกลางในการรายงานข่าวแบบภาพรวม คือดูความต่อเนื่องและการวางน้ำหนักเรื่องโดยรวม และมองในเชิงการรายงานข่าวแบบกาววิสัย ขอมรับการเข้ามามีบทบาทเป็นผู้กรองสารของสื่อมวลชน ที่ย่อมจะมีการคัดเลือกหรือสร้างข่าวขึ้น โดยขึ้นกับภูมิหลังของสื่อมวลชนนั้น กลุ่มนักการเมืองเห็นว่า ถึงแม้สื่อมวลชนจะดูเหมือนได้เปรียบผู้ถูกกล่าวหา แต่ผู้ถูกกล่าวหา ก็มีกฎหมายให้ความคุ้มครองอยู่แล้วในกรณีที่เกิดการนำเสนอข้อความที่เป็นการหมิ่นประมาท

6.3) ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กลุ่มนักการเมืองวินิจฉัยปัญหานี้จากหลักการเน้นที่หน้าที่ โดยเหตุผลที่คนกลุ่มนี้ชี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในไตการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนด้วยมาตรฐานทางวิชาชีพที่มีอยู่ เหตุผลที่คนกลุ่มนี้ชี้เมื่อเกิดปัญหาหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ได้แก่ มาตรฐานทางวิชาชีพ คุณค่าความเป็นข่าว การสนองสิทธิที่จะรู้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยเชื่อในการใช้วิจารณญาณตัดสินของผู้ชม

6.4) **ปัญหาความรับผิดชอบต่องค์กรของสื่อมวลชน** กลุ่มนักการเมืองเห็นว่าวิธีการแสดงความรับผิดชอบต่องค์กรของสื่อมวลชนที่ดีที่สุด คือ การทำหน้าที่รายงานข่าวของสื่อมวลชนควบคู่ไปกับการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอ โดยเฉพาะที่คนกลุ่มนี้ใช้เป็นเหตุผล คือ สื่อมวลชนมีหน้าที่ขุดคุ้ยข้อเท็จจริง แต่ต้องคำนึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอต่อแหล่งข่าวหรือผู้ถูกกล่าวหาด้วย สื่อมวลชนจะต้องเซ็นเซอร์ตัวเองก่อนที่จะนำเสนอทุกครั้ง

6.5) **ปัญหาทางศีลธรรม** ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการละเมิดทางศีลธรรมกรณีเดียวที่พบในรายงานแปซิฟิก ตอนอินโดนีเซีย ก็คือ เรื่องการรักษาสัญญาที่ให้กับแหล่งข่าว ในปัญหานี้แนวทางการตัดสินใจของกลุ่มนักการเมือง คือ ยอมรับเหตุผลที่นำมาสร้างความชอบธรรมในกรณีที่เกิดปัญหาหมิ่นเหม่ต่อการไม่รักษาสัญญาได้ กฎทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่สามารถไม่ปฏิบัติตามได้ถ้ามีเหตุผลที่มีความชอบธรรมเพียงพอ และคนส่วนใหญ่ในสังคมให้การยอมรับ

6.6) **ปัญหาความขัดแย้ง-การแทรกแซง** เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งทางแนวความคิดระหว่างผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ผลิตรายการ กลุ่มนักการเมืองจะวินิจฉัยในลักษณะค่อนข้างประนีประนอม แต่ในกรณีศึกษานี้พบว่า นักการเมืองกลุ่มนี้ค่อนข้างมีแนวทางแบบเสรีนิยม คือ เชื่อในความสามารถของผู้ชมในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยไม่ยอมรับการปิดกั้นข่าวสาร ในระบบการควบคุมสื่อมวลชน คนกลุ่มนี้เชื่อว่ามาตรฐานทางวิชาชีพที่กำหนดเป็นจรรยาบรรณ และการควบคุมจากสาธารณชนเพียงพอที่จะควบคุมสื่อมวลชนได้ โดยไม่ต้องมีขั้นตอนของการตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ซึ่งมีข้อเสียที่เสี่ยงต่อการที่ผู้ตรวจพิจารณารายการจะใช้เกณฑ์ตัดสินส่วนตัวมาพิจารณาให้รายการนั้นได้ออกอากาศหรือไม่

ข้อสรุป : จากแนวทางในการตัดสินใจปัญหาทางจริยธรรมทั้ง 6 ปัญหาของกลุ่มนักการเมืองจะพบว่า กลุ่มนักการเมืองจะตัดสินใจเชิงจริยธรรมโดยใช้หลักการที่เน้นที่หน้าที่และผลกระทบควบคู่กันไป แต่นักการเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ค่อนข้างเน้นไปที่หน้าที่ของสื่อมวลชน เนื่องจากนักการเมืองบางคน que เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเคยเป็นสื่อมวลชนจึงค่อนข้างเข้าใจถึงหลักการทำงานของสื่อมวลชน และบางคนก็เคยทำงานใกล้ชิดกับสื่อมวลชนเป็นโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดังนั้นการให้เหตุผลจึงเน้นไปที่หลักการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน แนวคิดที่นำมาอธิบายคนกลุ่มนี้จึงเป็นแนวคิดที่เน้นที่หน้าที่ของเอ็มมานูเอล คานท์ ผสานกับแนวคิดทางสายกลางของอริสโตเติล และแนวคิดทางสายกลางของพุทธศาสนา โดยมีตัวแปรสำคัญคือ ค่านิยม และสถานการณ์เป็นตัวแปรสำคัญในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมแต่ละกรณี

อภิปรายผล : จากการแจกแจงการวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมของกลุ่มบุคคลทั้ง 6 กลุ่มใน ทั้ง 6 ปัญหาที่มีความหมั่นหม่อมในเชิงจริยธรรมจะพบนัยสำคัญ ที่แตกต่างระหว่างกลุ่มที่เกี่ยวข้อง โดยตรง คือ ผู้ผลิตรายการ ผู้ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ ผู้ถูกกล่าวหา กับกลุ่มที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง โดยตรง คือ กลุ่มนักสื่อสารมวลชน กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มนักการเมือง คือ กลุ่มที่เกี่ยวข้อง โดยตรง จะสามารถใช้แนวคิดทางจริยธรรมที่เน้นไปถึงหน้าที่ หรือผลกระทบอธิบายได้อย่าง ชัดเจนกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรง เนื่องจากกรกลุ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรงเผชิญกับปัญหาใน สถานการณ์จริง และได้รับผลกระทบโดยตรงจากการนำเสนอข่าว ในขณะที่กลุ่มผู้ไม่เกี่ยวข้อง โดยตรงและเป็นผู้ได้รับผลกระทบทางอ้อม ค่านิยมทางสังคม สถานการณ์ และระยะเวลาในการ สอบถามความเห็น อาจจะเป็นตัวแปรที่ทำให้การตัดสินใจมีความแตกต่างกันได้

ปัญหาทางจริยธรรมที่พบในรายการรายงานแปซิฟิก กรณียันตระ ทั้ง 6 ปัญหา คือ ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ ปัญหาความเป็นกลางในการรายงานข่าว ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน ปัญหาศีลธรรม และปัญหาความขัดแย้ง- การแทรกแซง จากปัญหาทั้งหมดที่พบจะเห็นได้ว่า นักสื่อสารมวลชนต้องเผชิญกับความหมั่นหม่อม ทางจริยธรรมตลอดเวลา หากคำนึงถึงกรอบอันได้แก่ สิทธิส่วนบุคคล ความรับผิดชอบต่อสังคม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาการควบคุมทางกฎหมายมากเกินไป ก็จะเกิดปัญหาในเรื่องสิทธิเสรีภาพใน การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การสนองสิทธิที่จะรู้ และความเป็นกลางในการรายงานข่าว อันเป็นพื้นฐานของสื่อมวลชนในระบอบประชาธิปไตย

ปัญหาทางจริยธรรมที่พบมากที่สุดในการรายงานแปซิฟิก กรณียันตระ อมโร คือ ปัญหาการสนองสิทธิที่จะรู้ เพราะกรณีมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันศาสนา และผู้ถูกกล่าวหา เป็นบุคคลสาธารณะ ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อเท็จจริงได้โดยชอบธรรม ส่วนขั้นตอนการทำข่าวที่มี ปัญหามากที่สุด คือ ขั้นตอนการรายงานข่าว เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ต้องเผยแพร่สู่สาธารณะ มี ผลกระทบต่อสังคม และต้องผ่านการตรวจพิจารณาของสถานีโทรทัศน์

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กรอบในการพิจารณากำหนดจรรยาบรรณของผู้ผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ ควรจะมีความชัดเจน และแพร่หลายมากกว่านี้ เมื่อเปรียบเทียบกับจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ที่มีจะถูกนำมาใช้โดย อนุโลมเป็นเกณฑ์สำหรับสื่อมวลชนด้านวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง ทั้งๆที่มีความแตกต่างในด้านลักษณะทางกายภาพหลายประการ เช่น กรรมสิทธิ์ การควบคุม ความแตกต่างด้าน เทคนิค และธรรมชาติของสื่อ

2. หลังจากที่มีการยกเลิกหน่วยงานที่รับผิดชอบในการออกกฎระเบียบ เช่น กบว.มาประมาณ 5 ปีแล้ว แต่ละสถานีดควรร่วมกันประเมินการทำงานของฝ่ายตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานี และมีการหารือกับผู้ผลิตรายการ เพื่อนำมาประเมินเป็นข้อสรุปร่วมหรือเป็นข้อกำหนดทางจรรยาบรรณให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่สมบูรณ์ตามความเป็นจริงที่สุด จึงพยายามวิเคราะห์เกณฑ์ในการตัดสินปัญหาเชิงจริยธรรมอันเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม และมีตัวแปรมากมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับการพิจารณาตัดสินในเชิงจริยธรรม ด้วยการใช้ทั้งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ รวมถึงการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของทีมงาน นอกจากจะได้ข้อสรุปดังที่อภิปรายแล้ว ยังพบว่ายังมีเงื่อนไขเพิ่มเติมที่ควรศึกษา คือ

1. ผู้ถูกกล่าวหาในที่นี้มีสองฝ่ายคือ ผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา แต่งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น ซึ่งพบว่าทัศนคติของผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายผู้เสียหายมีความน่าสนใจ ควรศึกษากลุ่มคนที่อยู่ในข่าวหลากหลายสถานะมากขึ้น
2. การวินิจฉัยและประเมินเกณฑ์ตัดสินปัญหาทางจริยธรรมในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์วิธีการนำเสนอข่าวโทรทัศน์ ที่มีทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียงประกอบมานำเสนอมากนัก โดยลักษณะเฉพาะของสื่อโทรทัศน์มีความอ่อนไหวของสื่อ ที่สามารถศึกษาในปัญหาเชิงจริยธรรมต่อไปได้อีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย